National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 93 (2917) XXXI aastakäik | Teisipäeval, 14. detsembril 1982 — Tuesday, December 14, 1982 | Üksiknumbri hind 60 centi

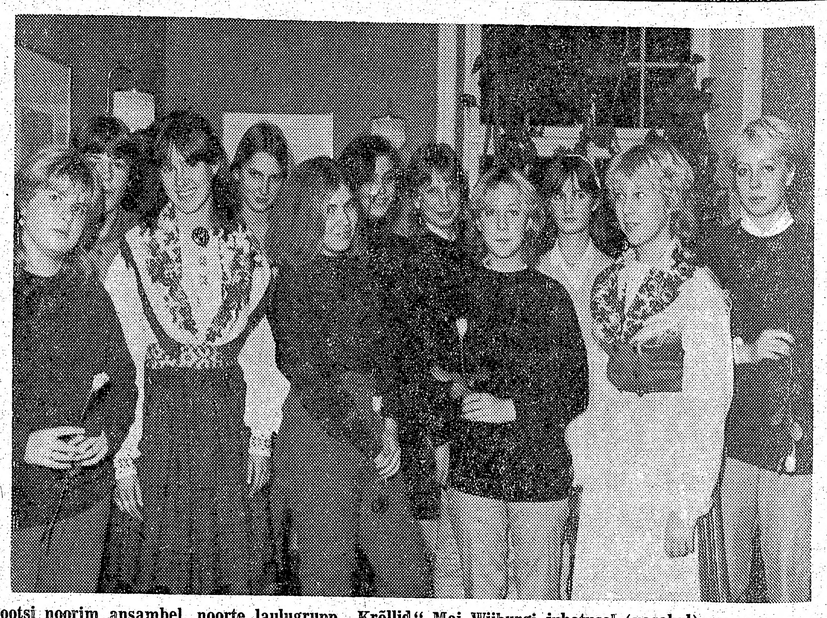

Rootsi noorim ansambel, noorte laulugrupp „Krõllid" Mai Wiiburgi juhatusel (vasakul).
Foto: H. Trummer

Jõulumees külastas eesti täienduskooli

T. E. S. Täienduskoolide jõulupuu peeti möödunud pühapäeval. Eesti Maja suur saal täitus lastevanemaist, vanavanemaist ja sugulasist ning arvukast lasteperest, kes särasilmi näisid elavat juba jõulumeeleolus.

Jõulupuu avas koolijuhataja H. Ründva tervitusega osavõtjaile ja tänas küllatuleku eest, misjärel dr. Allan Laur pidas palvuse. Ta rõhutas jõulude sügavamat sisu, milleks on osadus ja ühendus. Esimene seisneb selles, et tahame jõuluajal koos olla, kuna jõulu mõte ja sisu tuleb alles siis ilmsiks, kui oldakse perekonna ringis. Aga see võib olla ühendus ka nendega, kes elavad ülemeremaadel, kui me saame neile mõelda, nendega pühadetervituste kaudu osaduses olla. Seda mõttelist osadust ei saa keelata ükski kaugus ega raudeesriie. Aga jõulud ka ühendavad meid. Need ühendavad meid Jumalaga, kes on tulnud meie keskele üle pattulangemise kuristiku. Jeesus on tulnud meid ühendama oma Isaga, Jumalaga.

Järgnevas palves ta palus kodumaa ja sealsete noorte eest,

et jõuluvalgus ka nende ateistliku ühiskonna pimedusse jõuaks.

Aga ta tänas Jumalat osaduse eest, mida meile eesti keel ja meel annavad.

Kooli õpilaskoor G. Iltali juhatusel ja klaverisaatel laulis „Ma tulen taevast ülevalt", „Püha öö", „Saanisõit" ja „Talvehommik".

I klassi õpilased deklameerisid R. Ennisti luuletuse „Kõik ootavad jõule", I kl. õpilane Toomas McCinnon esitas klaveril W. A. Palmeri „Jõulukellad",

eriklassi õpilased deklameerisid O. Ehaste „Jõulu eel", I kl. õpilane Katriina Küng viiulil ja VIa klassi õpilane Kadri Sepp klaveril esitasid S. Sozuki „Andantino".

Edasi deklameerisid III kl. õpilased O. Ehaste „Nägemata jõuluvana", III kl. õpilane Peter McCinnon deklameeris V. Kimberg-Kotkase „Jõuluvana riigis", II kl. õpilane Kristi Rand esitas klaveril „Sonatina", Va kl. poisid esitasid E. Lüdigi koostatud „Kirjad jõuluvanale", Va kl. õpilane Heli Leesment esitas klaveril L. van Beethoveni „Bagatelle in G minor", VIb kl. õpilane R. Illingworth deklameeris E. Kalle „Jõuluöö", IV kl. õpilased kõnekoorina H. Leivati „Me süütame küünlaid" ja põimikuline osa lõppes VIb kl. õpilase Lisa Pilveti deklamatsiooniga Leida Pilti „Jõulutervitus Eestile".

Pärast vaheaega esitati V. Kimberg-Kotkase ühevaatuseline lastenäidend „Vale jõuluvana", humoristlik lugu kaheksast vennast ja nende vahekorrast õpupimise ja headusega.

Abiventiiliks mõeldud vale-jõuluvana aga varises kokku kui tõeline jõuluvana sisse tuli.

Viimasele esitasid poisid, tütarlapsed ja väikelapsed oma tantse. Näidendi lavastas Ludvig Luide, muusikaline saade G. Iltal ja O. Haamer, kostüümid Erma Selge ja dekoratsioonid H. Ründva.

Isa. osa mängis Andrus Küng, ema Tiia Pihl ja nende kaheksat poega Thomas Olvet, Heiki Altosaar, Ivar Soever, Peter Roose, Toivo Träss, Alar Petersoo, Marcus Tamm ja Kenneth Lees. Naabrite tütred olid Janet Kivi, Pia Kori, Heli Leesment, Trina Läte, Liisa Novek, Kristina Nõu, Kai Rannik, Monika Roose, Kadri Sepp, Ellen Silm, Tamara Tambre, Lembi Veskimets; väikelaste osades Katriina Küng, Maaja Leivat, Rita Läte, Slissa Puhm, Kia Puhm, Kristi Rand, Kairi Taul ja Vaiki Taul. Jõuluvana oli päris jõuluvana, kes jäigi lavale tulevaile lastele kingikotikesi välja jagama, mida ennekooliealised eriti suure ärevusega ootasid ja kes oma õpitud värsse püüdlikult esitasid.

Pärast kava tänas koolikomitee esimees H. Lupp tegelasi, õpilasi ja näidendi autorit V. Kimberg-Kotkast, öeldes et esitatud kava oli pikaajalise töö tulemus.

Autorile, lavastajale, kostüümide tegijale, muusikalise saate eest hoolitsejale ja kandlel kaasamängijale kingiti väikeste rahvarõivas lilleneidude poolt jõululill.

N. Liit sooviks poliitilist lahendust Afganistanis

NEW YORK — Arbotov, kes on Ühendriikide poliitika parem asjatundja N. Liidus, juhatades USA Kanada uurimiste instituuti Moskvas, ütles New Yorgis ajakirja Time'ile antud intervjuus, et N. Liit oleks valmis otsima poliitilist lahendust Afganistanis, et võiks sealt ära viia 100.000 punaarmeelast. Ta ütles samas jutuajamises, et uksed on nende poolt lahti ka president Ronald Reagani ja N. Liidu kommunistliku partei peasekretäri Juri Andropovi kohtumiseks.

Puudused N. Liidu relvastuses

MOSKVA — N. Liidu kaitseminister Dmitri Ustinov ähvardas uute interkontinentaalsete rakettidega, kui Washington läheb edasi oma MX-rakettide arendamisega. Ta süüdistas USA-d, et see on põhjustanud hiigelsuure relvastuse võidujooksu, millega tahab saada ülevõimu N. Liidu üle. Kuidas on tegelik olukord N. Liidu relvastusega, sellest andis ülevaate üks läänemaine vaatleja.

Iisraeli reaktiivlennukid, mis lasid alla Süüria õhujõududes oleva MIG-23 hävitaja-pommitaja Liibanonis, andis palju põhjust üha suurenevale arvamisele, et N. Liidul tuleb teha tõsiseid pingutusi, kui nad tahavad kinni püüda USA sõjalist tehnoloogiat, sest relvade arvu võrdlemine ei tähenda veel nende tugevuse suurust.

Liibanoni sõja ajal Iisraeli poolt kasutatav USA relvastus lõi mängleva kergusega välja parimad N. Liidus ehitatud õhutõrje raketid ja võitluslennukid. Läänemaailma eksperdid siiski hoiatavad liiga kiiresti tehtud järelduste eest Iisraeli edu üle. Kuid siiski need nähted demonstreerisid jälle, pärast kuid kestnud akuutset diskussiooni USA kaitsetugevuse võimsusest, et ka N. Liidu poolel on olemas samuti tõsiseid puudusi.

N. Liidu sõjalise tugevuse kasv on reaalne eriti tuumarakettide osas, mis on võimelised tabama suure täpsusega USA eesmärke. Lisaks on N. Liidu konventsionaalsete relvade rohkus — võitlejad, tankid, truppide veokid arvuliselt väga imponeerivad.

Aga juba enne äsjast konflikti Kesk-Idas rõhutasid mõned analüüsijad, et N. Liidu sõjalist tugevust tuleb palju tagasihoidlikumalt hinnata. Nad väidavad, et seal on rohkem arvestatud N. Liidu kavatsusi, s.o. plaane kui tegelikke materjale N. Liidu relvastusest. N. Liidu relvade kvaliteet, inimkooseis ja treening tuleks sellejuures samuti arvesse võtta.

N. Liidu süsteemis on nimetatud põhilisteks puudusteks võimalik Varssavi Pakti liitlaste ebausaldatavus, etniliste erinevuste pinge ja distsipliini probleemid sõjajõududes, eriti aga N. Liidu suurte nõrkuste ja puudustega võitlev majandus.

Analüüsijad ütlevad, et USA-s on olnud tendents N. Liidu tugevust ja võimeid ülehinnata. Mõned nõrgad kohad on järgmised:

N. Liidul on 70% nende strateegilistest jõududest maabaaside rakettidega varustatud, mis on kergesti tabatavad USA rünnaku puhul. Nende allveelaevades olevad raketid on vähemusaldatavad. Suur osa N. Liidu laevastiku kasvust on pühendatud allveelaevades olevate rakettide kaitseks.

N. Liidu võime oma väeosi ja relvi transportida suurte distantside taha on jäänud kaugele maha USA-st. Nende transportlennukid on väiksema lennukaugusega ja neid ei saa õhus kütteainega varustada. Neil ei ole lennukite emalaeva, mida saaks võrrelda USA omadega. Nende laevastik peab liikuma läbi suhteliselt kitsaste väinade, et jõuda avamerele.

N. Liidu võime oma sõjalisi operatsioone toetada on mitmes suhtes küsimusealune. Näiteks on N. Liit olenev kesksest ülemjuhatusest ja kommunikatsioonisüsteemist, mis on väga ohtlik praktika sõja ajal, kui varustusliinid võidakse läbi lõigata. N. Liit teeb isegi meelsamini suuremaid reaktiivlennukite korrastus- ja parandustöid lennukitööstustes ega mitte lennuväljadel.

N. Liidul on isikulise koosseisu juures sama tõsiseid probleeme kui USA sõdurite hulgas on narkootika ja rassiprobleemid. Suuremaks vaenlaseks on alkoholism, mis on üldine probleem kõikjal N. Liidus. Lennuväe maapealsed üksused Kauge-Idas joovad sageli alkoholi, mida kasutatakse külmutusvaba vedelikuna reaktiivlennukite pidurite süsteemis, nagu ütles MIG-25 piloot Viktor Belenko, kes hüppas ära 1976.

Etniline pinge armees on tavaline ja ei usuta, et situatsioon paraneks. Keeleprobleemid teevad raskeks mittevenelasist ajateenijaile kõrgtehnoloogiliste oskuste õppimise. N. Liidu uurimus mittevenelastest ajateenijate hulgas näitas, et „enamus neist ei olnud alati võimelised nimetama sellist lihtsat sõna kui „auaste", „kolonn" ja „parem pool", mis alaliselt esinevad noorsõduri sõjalise treeningu käsiraamatus.

Range nõukogude süsteem põhjustab alalehoidlikkust ja individuaalse algatuse puudumist ohvitseride hulgas. Ka on kergesti ohustatud keskne kommunikatsioonisüsteem, mida kasutatakse pilootide eesmärgile juhtimisel õhulahingu või pommirünnaku ajal. Ilma selle keskse juhtimiseta N. Liidu pilootidel puudub igasugune paindlikkus, et kohanduda omaette lahinguvajadusele.

N. Liit tunnistab ka ise mõnda neist probleemidest, sageli tagasihoidlikul viisil sõjalistes ajakirjades. Kuid pinged armees, mille põhjustab juhtimine ja moraali probleemid ei tohtivat jääda arvustamata; kõigil rahuaegseil armeedel on moraali probleeme.

Läänemaailma vaatlejad ütlevad, et N. Liit on nõrk tehnoloogias ja et nende võime pikemaaegset konventsionaalset konflikti pidada on lahtine küsimus. Nõukogude sõdurid vajavad mugavat ülekaalu konventsionaalseis relvaüksustes, samuti neil on soov ülekaalukalt rohkem toetuda tuumarelvadele kui see vajalikuks osutub.

N. Liidu kinnine, bürokraatlik iseloom maksab kätte kõigis riiklikes ja ühiskondlikes aspektides, kaasaarvatud sõjavägi. Viimane õppetund Falklandi sõjas ja Liibanoni võitlusis näitab treeningu tähtsust kogemuste ja individuaalistliku algatusvõime vajadust, üksköik kui moodsad oleksid elektroonilised relvad. Sel pinnal on N. Liit ainult üks suur vastamata küsimus.

Hoolikalt etteplaanitsetud rünnakuid nõrgemale vastasele, võiksid N. Liidu ohvitserid võibolla rahuldavalt teostada. Neilt oodatakse efektiivset võitlusvõimet igal võimalusel iga sõjaväe vastu, mis teeb invasiooni N. Liidu territooriumile. N. Liidus on aga olukord, et kommunikatsioon võiks kõrgema peastaabiga katkeda ja enamus N. Liidu ohvitsere on oma „pea kaotanud", ega tea kuidas tuleks toimida.

Uus luud hakkab pühkima

N. Liidu uus juht alustab rünnakut kuritegevuse vastu

MOSKVA — N. Liidu uus juht on hakanud oma juhioskusi näitama ja üheks esimeseks on üleskutse kuritegevuse vähendamiseks, kuna inimeste hulgas olevat suurenenud mure kuritegevuse rohkuse ja majandusliku juhtimise vigade üle. Inimesed nõuavad, et politsei, prokurör ja parteitöötajad elustaksid suuremat võitlust sotsiaalse korralageduse, ametnike korruptsiooni ja ebakompetentsete mänedzheride vastu.

Sellekohane tähelepanu juhtimine ilmus möödunud nädalal Pravdas, kompartei häälekandjas, kus anti raport partei poliitbüroo koosolekust. Raport kinnitas ootusi, et uus partei juht Juri Andropov võiks teha ühe oma esimese suurema rünnaku kuritegevuse ja korruptsiooni vastu. Selle sammuga soovivat uus juht näidata end rahvale just sellest aspektist, millest teda kõige rohkem näha tahetakse, et tal on suurem otsustusvõime, kui oli ta eelkäijal Leonid Brezhnevil.

Ajalehe silmatorkavalt äratoodud raport erines kauaaegsest N. Liidu tavast,

kus väideti, et kuritegevus N. Liidu ühiskonnas olevat pidevalt kommunistliku partei juhtimisel vähenemas ja et see pärines kunagisest tsaari-aegsest kodanlikust ühiskonnast.

Äsjases rapordis poliitbüroo juhtis nõukogude prokuratuurile tähelepanu, samuti politseile, et tuleb võtta kasutusele rangemaid vahendeid seaduse ja korra kaitseks linnades ja maal.

Kuritegevuse statistika N. Liidus, nagu enamus muugi informatsioon, mis võiks olla vastupidine riigi enesekujundatud elupeeglile, on riigisaladused. Ainult mõnikord on selletaolisi statistilisi andmeid antud, näitamaks, et kuritegevus on pidevalt vähenemas. Möödunud veebruaris kindral Juri Tshurbanov, NVD politseiülema abi, väitis raadios, et kuritegevus tänavail on viimase viie aasta jooksul langenud 16%.

See väide polnud kooskõlas kolm kuud varem avaldatud MDV ministri N.A. Shchelokovi teatega,

kes ütles, et politsei on üle riigi tugevdanud patrullteenistust puhkusepiirkondades, transporditeel, raudteejaamades ja rongidel ning eeslinnade korterimajade komplektides.

Laupäeval, 18. dets. kell 13.00—20.00 ja pühapäeval, 19. dets. kell 13.00—18.00

„TALLINN '82"

reisivisandid ja muljed akvarellis

ARNE ROOSMAN'i müüginäitus

koduateljees, 8 Wascana Ave. Toronto, tel. 862-1735
Queen St. E. ja River St., üks blokk põhja pool Queeni

TES LASTEAIA

JÕULUPUU

toimub 18. dets. kell 10 homm. Eesti Maja suures saalis

Laste etendus, jõuluvana, kohvilaud

Tasuta sissepääs

UUENDAGE „VABA EESTLASE" TELLIMINE 1983 AASTAKS!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — tellige „VABA EESTLAST"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMTUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $48.—, poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $58.—, poolaastas $31.— ja veerandaastas $16.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 60 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Tuleval suvel toimub Rootsis, Göteborgis mitmepäevaline eestlaste suurpidustus Estival, mille tegelikuks korraldajaks on kohalikud eestlased. Pildil vaade eesti mängukoolile Göteborgis.

Foto: O. Kopler

Avatud väravad

Eesti Vabariigi ja iseseisvuse mingit tulu ega kasu.

ajastu on alati olnud N. Liidu okupatsioonivõimudele ja nende eesti rahvusest abilistele torkivaks okkaks silmas. Ehkki iseseisvuse perioodi on lakkamatult atakeeritud, kritiseeritud ja naeruvääristatud ning kuigi Eesti okupeerimisest on möödunud nüüd juba üle neljakümne aasta, hõõguvad vabadusnõudluse ja iseseisvuspüüdluste sädemed rahvale pealesurutud kommunismituha all edasi ning häirivad okupatsioonijõudusid.

Alles hiljuti ilmus N. Liidu kommunistliku partei peahäälekandjas „Pravdas" pikem artikkel Eesti iseseisvusajastu mõnitamiseks ja kommunistliku süsteemi ülistamiseks, millest võib järeldada, et Moskvas ei olda rahul olukorraga Eestis ja jatkatakse oma mustamiskampaaniat Eesti ja eestluse vastu. „Pravdas" ilmunud artikli tõi oma veergudel ära ka Eestimaa Kommunistliku partei häälekandja „Rahva Hääl" pealkirja all „Eesti — vendlusele avatud väravad", vihjates sellega kommunistlikule Eestile, kes on teinud oma uksed lahti idast Eesti piiri poole sibivatele ja paremat elujärge otsivatele venelastele.

Artiklis katsutakse kõige pealt selgeks teha kuidas nõukogude korra ajal eesti rahvuskultuur õitseb, kuidas üle avatud Eesti piiride saabub iga päev kümneid tuhandeid külalisi ligidalt ja kaugelt ning kuidas eestlased ise sõidavad vabariigi piiridest kaugemale külla või puhkusele — Moskvasse, Leningradi, Minski, Riiga või Pihkvasse. Autor läheb Eestis praegu valitseva heaolu ja vabaduse kirjeldamisel vaikides sellest mööda, miks eestlasi ei lubata minna Helsingisse, Stokholmi ja Lääne-Euroopa linnadesse.

Eestis sünnib uue rezhiimi juhtimisel ka suuri asju — selliseid asju, mis ei mahu „vabariigi" raamidesse, nagu väidab artikli autor. Ja nendest sündmustest tõstetakse „Pravdas" eriti esile Tallinna lähedale ehitatavat uut merekaubasadamat, mis kujuneb Baltikumis kõige suuremaks süvaveesadamaks, mille kaide ääres hakkavad sildu ma rohkem kui saja tuhande tonnise vee väljasurvega laevad. See olevat võimas rahvamajandusobjekt, mille rajamisest võtavad osa „meie maa" projekteerimisehitus- ja montaazhiorganisatsioonid. Need ilukõnes esitatud laused tähendavad lühidalt seda, et venelased ehitavad Venemaa huvides Eesti rannikule hiigeldimensioonilise kaubasadama, lagastavad ära suure osa Eesti põhjarannikust, toovad selle projekti läbiviimiseks Venemaalt sisse tuhandeid töölisi, kes Eestist enam kunagi välja ei lähe ja kujundavad Eestist suure Venemaa tagamaale transiitkaubakäive maa, millest Eestile ja eestlastele ei ole

Kuid „Pravda" artikli ülesandeks ei ole mitte ainult okupeeritud Eestis praegu valitseva olukorra ülistamine, vaid ka vabariigi ajastu mahategemine. Seda tehakse kommunistliku entusiasmiga ja selle tigeda vaenulikkusega, mis alati on iseloomustanud vene kommunistide ja nende eestlastest abistajate hoiakut eesti iseseisvuse ajastu ja eesti rahvusluse vastu. „Pravda" rõhutab esmajoones, et kodanlikul Eestil ei olevat olnud ühtki kilomeetrit sõpruspiiri — 1918. aastast alates olevat okastraat eraldanud rahvaid, kellega eestlastel olevat olnud sajandite kestel ühine ajalooline saatus. Ja milline vastik ja primitiivne ideoloogia olevat valitsenud Eestis — kodanlane ja proletaarlane, kulak ja maatamees, kaupmees ja käsitööline saagu vendadeks!

Ükski kommunistlikus ajakirjanduses avaldatud „ajalooline" artikkel ei saa mööda minna ka 1. detsembri mässust, mis olevat olnud „rahva ülestõus" kodanlise rezhiimi vastu. Seda tehakse ka käesolevas atakeerivas ülevaates, kus rõhutatakse, et juba esimestest aastatest peale olevat vabariiki vapustanud relvastatud ülestõusud ja poliitilised protsessid kommunistide üle ning kodanlik rezhiim olevat pidanud tõelist jahti teisitimõtlejatele.

„Pravda" ja „Rahva Hääle" suud on raske kinni panna, kuna N. Liidus puudub vaba ajakirjandus ja võimalused kommunistide valede ümberlükkamiseks. Ühe vana tõetera kohaselt ei tasu ka kitsega võidu jooksta, samuti ei tasu ka „Pravdaga" vaielda, kuna N. Liidus on alati valge must ja must valge kui kommunist seda ütleb. „Pravda" artikli autori mälu värskendamiseks võiks siiski ütelda, et see ei olnud Eesti, kes sulges hermeetiliselt Eesti-Vene piiri, vaid need olid venelased, kes hoidsid Eesti piiril suuri piirivalveüksusi, kes mõrvasid Vabariigi ajastu lõpul Peipsi järvel kõige julmemal kombel ka mitu Eesti piirivalvurit. Eesti poolel ei olnud valve kaugeltki nii tugev, kuna vene agendid ja Venemaal elavad eesti kommunistid saabusid sageli salaja üle piiri Eestisse põrandaalust tööd tegema ja „revolutsiooni" organiseerima.

Ja mispärast on see vastik ideoloogia, kui vabas Eestis taotleti kõigi rahvakihtide ühendamist üheks vendluseks. Kahtlemata on see parem moodus kui seda viljelesid kommunistid, kes arendasid oma „vendlust" sellega, et viisid kümned tuhanded eesti kodanlased, põllumehed ja kaupmehed Siberisse või mõrvasid nad vanglakeldrites. Ning kui „Pravda" väidab, et Eesti Vabariigis peeti „tõelist jahti teisitimõtlejatele", siis on see alatu vale, kuna Eestis tegutsesid vabalt poliitilised parteid, kuhu võisid inimesed koonduda oma tõekspidamiste järele. Vaba Eesti oli poliitilistelt vabadustelt tohutult erinev praegusest okupeeritud Eestist, kus paljud teisitimõtlejad ja inimõiguste nõudjad viibivad Siberi sunnitöölaagrites ja vabadusvõitleja Jüri Kukk suri vene orjuses.

„Pravdal" on õigus, et Eesti väravad on nüüd avatud itta. Kuid need ei ole avatud vendlusele nagu N. Liidu kommunistliku partei peahäälekandja seda väidab, vaid on vägivaldselt lahti tehtud vallutajatele ja okupeerijatele, kes tulevad Eestit röövima, Eesti maapõuevarasid ekspluateerima, eesti keelt ja kultuuri hävitama ning Eestit venestama.

K. A.

DEHUMANISATSIOON

Ideoloogiliste võitluste tulipunktid Tallinnas

2.

Kuidas ei oska? Oskavad. Vähemasti proovivad osata. Ja ise arvavad, et tõesti oskavad. Voinovi katse Naissaarele telesegajat ehitada ei õnnestunud. USA füüsikud ja üldse imperialistlik füüsika pole midagi niisugust leiutanud, mis Tallinnas telepildi kustutaks, aga Helsingit ei puudutaks. Ergo — pole sihukest patenti, mida meie saaks ära näpata. Aga keegi targem mees tegi uue plaani: „Soome blokid" — seadeldised, mida vene telerite juurde monteeriti, et ka heli kuulda oleks (see oli ametlikult lubatud) — asutuste ja eraisikute telereist välja.

See oli Risträstlaane (parteisekretär Ristlaan. Toim.) meelest juba suur ideoloogiline võit: pilti võivad vahtida, aga häält ei kuule! Et raadio samal ajal ainult häälega samu teateid edasi annab ja et niikuinii tuleb Lääne raadiojaamade saateid 14 tundi päevas segada (ainult eesti keele alal), siis Soome Yleisradio saadete segamist pole kuulda olnud. Tõeliselt on teleri „Soome blokid" väljavõtmisel teine mõte: kõige mürgisemad dehumanisatsioonipillid tulevad inglise-keelsete filmidena — ja inglise keelt ju nõukogude koolides õpetatakse! Ja nagu eespool juba juttu oli — levimuusika on samuti kibe mürk, pehmelt öeldes narkootikum. Pruugi siis seda ja lindista, kui „blokki" pole!

Aga blokkide kõrvaldamine on raske töö. Kontrollimiseks tuleks asutada uus KGB väeosa erilise koolitusega sellidest, sest need montöörid, kes sellega praegu tegelevad, leiutasid ilusa haltuuravõimaluse: „Anna allkiri", ütlevad „et käisin, viska üks „kymppi"" — ka tehisspetsid on rikutud — „ja ma jätan su masina puutumata". Aga mitte ainult niisuguseid allkirju ei anta. Mõne suure vabriku ja asutuse kommunistid, s.o. algorganisatsioonide liikmed (varem nimetati neid organisatsioone rakkudeks ja rakukesteks, aga see jäeti ära, nagu seltsimees Stalini Suur Asigi) andsid pidulikult allkirja, et nad enam soome telesaateid ei vaata! Miks nad seni vaatasid, kes teab? Aga narkootikuid on ka partei ridades ja ridade vahel, isegi üli- ja üle-koolitatud propagandistide ridades ...

Kui siis Kraavid, Hazakud ja Risträstlaaned niisuguste vahenditega Soome telekanalid täis ajasid, siis paneb rindelõigu ülem Voinov peagi ette need vahvad võitlejad jevreitoriteks (vene kapral, vanast ilusast vene sõnast jefreiter) ülendada. Ohvitserid ise võitlevad tõsisemate asjadega: juhtiv ajaloolane Voinov (ikka seesama) on välja uurinud, et „... ei olnud Eestile endale määratud suuta kaitsta revolutsiooni saavutusi. Kätte jõudis kodanluse valitsemise 20-aastane periood." Neetud kodanlased mürgitasid töötajate teadvust natsionalismiga, õhutasid vaenu vene rahva ja viha Nõukogude riigi vastu — ja ikka veel leidub Eestis niisuguseid inimesi, kelle teadvust on pikka aega deformeeritud („Noorte Hääl", 13. okt. 1982, lk. 4). Sama autor märgib, et 42 nõukogude aastaga — nii lühikene aeg — pole võimumehed seda mürgitatud teadvust tagasi jõudnud „formeerida". Aga nüüd teeb eesliini-ohvitser vaenlase pideva tule all selles psühholoogilises sõjas selle asja ära. Kuidas? Vabariigi ühtse poliitpäevaga, vestlustega, kus küsimustele antakse vastuseid ... Vastused tulevad vägagi sügavmõtteliselt: vaenlane kasutab kanaleid, mis tunduvad poliitikast kaugetena — valdkondi nagu mood, muusika ja sport. (Meie kasutame ainult kraave (kanaleid) — ja need on umbes).

Vaenlasenahk trükib välismaalastele tarbekaupadele propagandistlikke jooniseid ja tekste ... „Särgikud ja spordisärgid, kus on kujutatud kodanlike riikide sümbolid ja rock-muusika iidolid, popplaarsete välismaa lauljate ja näitlejate portreed kande- ja kilekottidel täidavad täiesti kindlat ideoloogilist funktsiooni ega ole kaugeltki kahjutud" (Ikka sealsamas „Noorte Hääles").

Iga deformeerimata teadvusega eestlane rõõmustab, et suur Riigijuht Voinov ometi lõpuks üles leidis ja avastas ideoloogilise mürgiallika: särgikutele tuleb trükkida vene säärikud, särkidele lõõtsharmoonikud — ja oleme päästetud! Muide, lõõtspillidest ei räägita siin sama tühja: Lääs avaldab meie noortele suurt survet „muusikasfääri kaudu". Voinov pakub selle asemel sfääride muusikat — mõelge ikka kui ilusad on „kirves ja labakinnas", „Moskva majaa" ja „Katikene kaunis"! Meie noorteansamblid peavad selle reformeeritud repertuaariga nõukogude Eesti kultuurisaavutusi tutvustama nii Sri Lankas kui Madagaskaril, ka Kotkas ja Veneetsias. „Me peame pidevalt kinnistama inimeste teadvuses sotsialismi väärtusi", käsib Voinov (ibid.). Kinnitame, et ka siinkohal kinnistame.

Küps sotsialism ostab USA-st ja mujalt (aga mitte Varssavi majandusühendusemaadelt) teravilja, võimaldab oma kodanikel seista poolte päevade kaupa seapea-suitsu sabas, tellib gaasitorud ja kõik nende kruvid ning mutikad neetud imperialistide käest. Või: varustab kõiki kodanlikke riike oma poliitiliste pagulaste, ärakadunud dissidentide ja dirigentidega, maletajatega ja raadio- ning televaletajatega ...

Kes on nõukogude maal ühtki selletaolist, mõnest kapitalismi all kannatavast riigist meest või naist näinud?

Need reaalse sotsialismi väärtused ja eelised on nii selged, et mitte ainult eestlane, vaid ka lätlane, poolakas ja afgaan tunnistavad need käegakatsutavaiks. Kinnitame Poliitbüroole ja isiklikult seltsimees L. I. Brezhnevile (oma „lühendatult avaldatud" ciceronicas (jällegi samast „Noorte Häälest") teeb Voinov kolm korda selle lakeikummarduse), et võidelgu edasi asja kõigil rinnetel ja rindadel rahu eest ja hea raha eest. Ärgu kohkugu nende mehemeel rahutustest aga rahatusest. Pole kahtlust, kes ideoloogiate psühhosõja võidab. Ja võitjate üle kohut ei mõisteta.

A. K.

Politsei plaan ohutuks liikluseks

TORONTO — Ontario peaprokuröri abi (Solicitor General) George Taylor ja Ontario Provintsi Politsei komissar (Provincial Police Commissioner) James Erskine tegid teatavaks programmi, mis on ettenähtud Ontario maanteede ohutumaks tegemiseks alanud pühade perioodil ja joobnud autojuhtide teedelt eemal hoidmiseks.

Mõlemad, G. Taylor ja J. Erskine, kes on ka Ontario Traffic Safety Council'i esimees, rõhutasid, et politsei tahab teha oma parima joobnud autojuhtide teedelt eemal hoidmiseks.

Üheks viisiks on juhilubade ajutine katkestamine, kui politsei poolt kasutatav Alert-vahend näitab, et autojuht on üliliigselt tarvitanud alkoholi.

Autojuht peab sel korral oma juhiloa loovutama politseile 12 tunniks.

Lisaks sellele tuleb jõulude ja uusaasta puhul rakendamisele veel kontrollpunktid ja ohutusvööde kontroll.

Politseikomissar ütles, et ajutine juhiloa katkestamine, mis muudeti seaduseks möödunud aastal, on osutunud efektiivseimaks instrumendiks politseile joobnud autojuhtide vastu võitlemisel. Ta täiendas seda, öeldes et paljud inimestest arvavad, et seda saab rakendada ainult pühade aegadel, kuid tegelikult on O.P.P. kasutanud seda aastaringselt ja sel aastal on juba 9000 korral juhiloa kehtivus katkestatud.

Ontario ministeerium ja provintsi politsei töötavad koos P.R.I.D.E. (People to Reduce Impaired Driving Everywhere) organisatsiooniga, kes on pühendunud publiku valgustamiseks mida joobnud autojuhid on tekitanud.

Paljud selle organisatsiooni liikmed on kaotanud sugulasi ja omakseid, kes õnnetustes surma saanud, mille põhjustasid purjus autojuhid.

Kommentaarid

Arstiteadus teeb läänemaailmas igal aastal üha suuremaid edusamme ning rakendab inimeste eluea pikendamiseks imetoimelisi arstirohtusid, avastab uusi menetlusi haiguste ravimisel ja võtab kasutamisele selliseid originaalseid võtteid operatsioonide teostamisel, milliseid veel mõned aastad tagasi peeti ainult leidliku aju fantaasia viljaks. Sellest on nüüd 15 aastat tagasi, kui Lõuna-Aafrika kirurg Christian Barnard sooritas 1967. aastal Kaplinnas suurt sensatsiooni tekitanud ajaloolise südamesiirdamisoperatsiooni, opereerides esmakordselt inimsüdame teisele inimesele. Kuid nüüd on saabunud Ühendriikidest Utah Medical Center'ist veelgi üllatavam ja sensatsioonilisem teade — seal on arstid siirdanud inimesele kunstliku südame, mille üks noor arst on konstrueerinud plastist ja alumiiniumist.

Kuigi kogu see lugu tundub uskmatuna, tuleb seda võtta kui arstiteadlaste ühe suurema unistuse täitumist. Kunstliku südame saanud patsient võib hiljem surra tekkinud komplikatsioonide tulemusena, kuid operatsioon on siiski kolossaalselt pikk samm edasi arstiteaduse arengus.

Ajalooliseks patsiendiks oli 61-aastane erruläinud hambaarst Barney B. Clark, kes kannatas südamelihaste haiguse all, mis ähvardas talle peatselt surma tuua. Kuna patsient oli liiga vana teise inimese südame siirdamisoperatsiooniks, siis tegid arstid talle ettepaneku kunstliku südamega katsetamiseks. Patsient nõustus ning sellele järgnes erakordselt raske ja komplitseeritud 7,5 tundi kestnud operatsioon, millest haige tuli välja kriitilises kuid stabiilses olukorras. Kolm päeva hiljem oli Barney Clark juba võimeline haiglaõdede abil voodi serval istuma ja jalgu liigutama ning tema kiire paranemine ei olnud mitte ainult operatsiooni sooritajatele, vaid kogu maailma arstiteadusele suureks üllatuseks.

Kunstliku südame konstrueerijaks on dr. Robert K. Jarvik ning tema nime järele nimetatakse ka uut instrumenti Jarvik-7. See on veidi suurem loomulikust südamest, kuid kaalub umbes sama palju. Operatsiooni ajal lakkas üks kunstliku südame osa funktsioneerimast, kuid see asendati uuega ning siirdamine viidi edukalt lõpule.

Uus süda ei võimalda patsiendil siiski normaalselt elada ja terve inimese kombel muretult ringi jalutada. Barney Clark on kuni oma elupäevade lõpuni ühendatud toruga vastavale kärule paigutatud õhu kompressoriga. Arstid on hoolitsenud ka selle eest, et patsient võib ise oma elu lõpetada kui masina ja kunstliku südame abil pikendatud elu muutub talle talumatuks. Temale on antud võti, millega ta võib kogu masinavärgi seisma panna, mis toob kaasa surma.

Risk selle operatsiooniga on suur ja pikendatud elupäevad ei ole patsiendile võibolla eriti rõõmustavad, kuid Ühendriikides on valmis seda operatsiooni läbi tegema 50.000 südamehaiget. Algus kunstliku südamega on kahtlemata raske, kuid praegust kõrget tehnoloogiat ja selle arengut arvesse võttes ei ole ime kui kunstliku südamega inimene kannab tulevikus oma südame käigus hoidmiseks patareidega varustatud püksirihma, mille küljest traat viib südamesse.

☆

Möödunud aastal Roomas aset leidnud paavsti mõrvamiskatse on hakanud nüüd samm-sammult hargnema ja mõrvarite jäljed viivad — nagu seda juba pärast selle teo sooritamist võis arvata — raudteesriide taha.

Sündmuse kohal tabati teatavasti noor türklane Mehmet Ali Agca, kes tulistas paavstile mitu revolvrilasku, haavates raskelt poola päritoluga katoliku kiriku juhti. Terrorist anti kohtu alla, kuid ta keeldus protsessi ajal andmast seletusi mõrva põhjuste telgitaguste kohta. Ta mõisteti eluks ajaks vangi, kuid paavsti elu kallale kippumise põhjused jäid tumedaiks ja müstilisteks.

Nüüd on hakanud asi itaalia politsei energilise uurimistegevuse tulemuse taustal selguma. Politseivõimud on kindlaks teinud, et Agca ei olnud mõrvamise kohal üksi, vaid tal oli ka kaaslasi, kelleks

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

18. ja 19. dets.
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

25., 26. ja 27. dets.
dr. T. Sauks, tel. 461-0912

Hamiltoni pensionäride lõbus pealelõuna

Hiljuti toimus HE Pensionäride Klubi kokkutulek rohkearvulise osavõtuga, külalisi oli isegi Taanist. Pealelõuna kavas oli omaveheline jõuluõhtu, kuigi pisut varakult. Klubil on hiljem kavas sõita 16. dets. bussiga Torontosse, et osa võtta TE Pensionäride Klubi jõulukoosviibimisest. Siinse kokkutuleku peapunkt oli, et ühiselt pühitseda oma aktiivse liikme — Maria Kagu 85. a. juubelit. Oli sõnavõtte ja tervitusi, hulgaliselt lilli ning Adolf Lind kinkis oma „leeriõele" tervituseks raamatu „Mälestusi Vändrast". Teiseks sünnipäevalapseks oli võimlemisinstruktor Milvi Amolins. Koosviibimine kestis mitu tundi lõbusas meeleolus kringli ja tortidega kaetud kohvilauas.

Tuleva aasta kavas on klubil 30. jaan. 1983 koosviibimine kiriku all ruumis ja kevadel jällegi moe- ja käsitööde näitus, milline üritus sai möödunud kevadel suure kiituse rohkearvuliste külastajate poolt.

Araablased otsivad Egiptusega sõjalist koostööd

KAIRO — Ühendatud Araabia Ühendemiraatide delegatsioon saabus Egiptusesse sõjalise koostöövõimaluste otsimiseks kahe riigi vahel, teatas üks Kairo ajaleht. See on juba teiseks sõjaväeliseks delegatsiooniks sama nädala jooksul, kes külastas Egiptust. Varem oli Iraagi sõjaline delegatsioon olnud Kairos. Egiptus on varustanud Iraaki sõjalise varustusega Iraani vastu võideldes.

Kommentaarid...

(Algus lk 2)

olid Bulgaaria saatkonna ja riikliku lennuliini ametnikud. Agca sidemed Bulgaariaga on loogilised ja arusaadavad, kuna terrorist viibis pärast Türgi vanglast põgenemist kaks kuud Bulgaarias.

Roomas tegutsenud bulgaarlastest on paavsti mõrvamiskatse pärast süüdistatuna arreteeritud bulgaaria lennuliini kohaliku kontori juhataja Sergei Antonov, kuid politseivõimude andmetel on paavsti atakeerimise pärast kahtluse alla langenud ka Bulgaaria Rooma saatkonna kassapidaja Teodoro Ayvazov, kes on aga Roomast hiljuti kiiresti lahkunud. Tagaotsitavaks on Ayvazovile lisaks ka Bulgaaria saatkonna sõjaväelise atashee sekretär Juelio Kolev, kes samuti on Roomast kadunud.

Bulgaaria saatkond lükkab esitatud süüdistused kategooriliselt tagasi, mainides, et Antonov on süütu, Kolev on siirdunud kuus kuud tagasi Bulgaariasse ja Ayvazov viibib Sofias puhkusel.

Kahtlemata võib paavsti elu kallale kippumise vandenõu kohta anda kõige paremat ja täpsemat informatsiooni N. Liidu uus võimumees kommunistliku partei peasekretär Juri Andropov, kes oli paavsti atakeerimise ajal Moskvas KGB ülemaks. Kuna poola päritoluga paavst andis oma igakülgse toetuse Poola kommunistlikule valitsusele ja Kremlile tülikaks muutunud vaba ametiühingu Solidaarsuse liikumisele, siis tekkis vajadus selle mehe kõrvaldamiseks. Loogiliselt on arusaadav ja põhjendatud, et paavsti mõrvamise plaan tehti Kremlis, kuid taktikalistel põhjustel saadeti musta tööd organiseerima ja läbi viima N. Liidu truualamliku satelliidi, Bulgaaria poliitilise politsei agendid.

Kui Itaalia politsei küüsi kukkunud Sergei Antonov hakkaks rääkima ja tõde paljastama, siis võib paavstile kallaletungi loost välja kujuneda erakordselt mõjuv süüdistusakt N. Liidu KGB ja satelliitriikides asuvate tema filiaalide tegevuse kohta.

AMI

Pühapäeval, 5. dets. toimus Metropolitan United kirikus Toronto Eesti Baptisti Koguduse advent-kontsert. Pildil ühendkoor laulmas Charles Kipperi juhatusel. Foto: Ilme Lillevars

Johannes Hindi protsess tulemas

Uusi andmeid tehnikateaduse doktor Johannes Hindi eeluurimise käigust, sellega seotud ülekuulamistest ja läbiotsimistest

Johannes Hint on sündinud 20. septembril 1914 Lümanda vallas, Saaremaal. Lõpetanud Tallinna Tehnikaülikooli 1941. Tehnikateaduse doktor 1963. Ehitusmaterjalide tootmise desintegraatormenetluse autor. Töötas viimati Eesti Kolhoosiehituse Spetsiaalse Konstrueerimis- ja Tehnoloogiabüroo „Desintegraator" direktorina. On raskelt südamehaige. Abikaasa Heljo suri varsti pärast Johannes Hindi arreteerimist.

Johannes Hindi kodus ja töökabinetis teostati läbiotsimine 4. novembril 1981. Konfiskeeriti tema käsikirjad ühiskondlik-poliitilistel teemadel ja välismaalt kaasatoodud kirjandust. Peale läbiotsimist viidi Johannes Hint südamenõrkusega haiglasse, kust ta 9. novembril salaja lahkus ning Moskvasse sõitis taotlemaks vastuvõttu NSVL Plaanikomitee esimehe Baibakovi juures. Viimane keeldus teda vastuvõtmast. Tagasiteel Moskvast arreteeriti Johannes Hint 13. novembril Tapa jaamas. Talle esitati süüdistus ENSV kriminaalkoodeksi § 93 ja 161 järgi „riigi vara omastamises ja ametiseisundi kuritarvitamises". Varem oli samas „süüasjas" juba arreteeritud kolm isikut, nende seas „Desintegraatori" peainsener Endel Kiisa. Kuna Johannes Hindi kodus teostatud läbiotsimisel leiti põrandaaluseid väljaandeid (näiteks käsitsi kirjutatud „Mõnede 20-sajandi väljapaistvate inimeste traagilisest saatusest"), siis lisandus süüdistusele ka poliitiline moment „nõukogudevastase agitatsiooni ja propaganda" näol. Alguses juhtis Johannes Hindi uurimist Eesti NSV Prokuratuuri eriti tähtsate asjade uurija Erich Vallimäe. Kuna „süüasi" aga laienes kogu N. Liidu peale, siis allutati see hiljem üleliidulisele prokuratuurile Moskvas

Seoses Johannes Hindi juures leitud ja konfiskeeritud põrandaaluste käsikirjadega kuulati KGB eriti tähtsate asjade vanemuurija, alampolkovnik Marat Zhukovi poolt Tallinnas 12. ja 13. juulil 1982 üle ka

Eesti Demokraatliku Liikumise vastases protsessis okupatsioonivõimu poolt 1975 pikemaks ajaks sunnitööle mõistetud ning hiljuti vabanenud Kalju Mätik ja Mati Kiirend koos abikaasa Mallega.

Vaatamata hirmutamisele keeldusid kõik kolm seletuste andmisest. Joh. Hint on tehnikadoktor ja üks neist vähestest ENSV teadlastest, kellele on antud Lenini preemia, kõrgemaid autasusid N. Liidus. Teda on aastakümneid tunnustatud ja esile tõstetud. 1949. a. määrati J. Hindile Nõukogude Eesti preemia, kui ta oli välja töötanud ja kasutusse viinud silikaattelliste transportimise uue meetodi — puidust alustel ise kinnikiiluvate pakettidena. See vähendas telliste purunemist transpordil. Viiekümnendate aastate lõpul sai ta tunduks silikaltsiidi — eelnevalt killustatud liivateradest ja lubjast toodetava seinamaterjali ehitusse viijana, 1962. a. anti J. Hindile Lenini preemia monteeritavate silikaatbetoonkonstruktsioonide väljatöötamise ja rakendamise eest. Ta vend Aadu Hint on üks teenekamaid ja riigitruumaid ENSV kirjanikke, samuti Nõukogude Eesti preemia laureaat. Kui nüüd tshekistid vangistasid nii väljapaistva tegelase nagu J. Hint, siis pidi asi olema tõsine ja tema tegevus KGB-le nii kahjulik, et vangistamisest tulev blamaazh ja avalikkuse tähelepanu oli tshekistidele juba väiksemaks paheks.

Et J. Hint juba pensioniikka jõudnuna KGB-ga konflikti sattus, see ei ole imestamisväärne, kui peale autasude ja kiituste silmas pidada ka teisi fakte tema elust. Viiekümnendate aastate lõpul avaldas ta vend Aadu Hint „Sirbis ja Vasaras" pika artikli, milles kirjeldas J. Hindi aastaid kestnud heitlust kohalike ja ka Moskva riigibürokraatidega, kelle inerst ja põikpäisus silikaltsiidi tootmist laiendada ei lasknud.

J. Hint tahtis liiva purustada desintegraatoris — üksteise sisse paigutatud ja vastassuunas pöörlevais trumleis, mille metallist sõrmed liivaterad killustasid, nii vabastades keemiliselt aktiivse pinna.

Need metallist sõrmed kulusid kiiresti, uut vastupidavamat metallisulamit plaanijad ei suutnud või ei tahtnud hankida. Tolleaegne Eesti NSV tööstuse juht, Rahvamajanduse Nõukogu esimees A. Veimer kuulutas ühel konverentsil, et liiva silikaltsiidi jaoks tuleb peenendada kuulveskites. Konfliktid ametkondliku bürokraatiaga viisid J. Hindi lahkumiseni seniselt töökohalt, ta jätkas oma katseid ja uuringuid kolhooside ehitusmaterjalide tehases Paliveres. Seitsmekümnendate aastate algul oli ta lähetusel Itaalias, kus aitas käiku lasta esimest silikaltsiiditehast. Siis eetrisse läinud saates märkis Tallinna raadio intervjueerija uhkusega, et J. Hint on viinud itaalia keelde esimese Eestist pärit sõna: „silicalcite".

Küsitav, kui tõsiselt saab võtta andmeid, nagu oleks J. Hint vastutusele võetud ka riigi raha kõrvaldamise pärast. Selline süüdistus võib väga hästi olla konstrueeritud Pagari tänaval.

Gemayel küsib lisaüksusi

BEIRUT — Liibanoni president Amin Gemayel kordas oma nõuet, et USA suurendaks oma rahupidamise üksusi hävitusi kannatanud Liibanoni riigis. Valitsuse allikaist on öeldud, et Gemayel nõudis USA president Ronald Reaganilt abi ka teiste Euroopa riikide mõjutamiseks, et nad rohkem sõdureid Liibanoni saadaks. Viimasel ajal on pidevalt ägedaid võitlusi peetud Iisraeli poolt okupeeritud aladel kristlaste ja muhameedlaste vahel.

Florida puhkusreiside kindlustus

Oleme jällegi jõudmas aastaaega, kus paljud Kanada kaasmaalased suunavad oma mõtted ja plaanid Florida poole, et lühendada siinseid külmade kuude ebamugavusi.

Hiljuti ilmus kohalikus ajalehes sõnum, et on asutatud uus organisatsioon ja plaan nimega Health Assistance of Travellers (HAT). Selle organisatsiooni plaani liikmeil on võimalus Floridas puhkuse veetmisel end kindlustada ootamatute arstiabi või haiglaravi kulude tasumise vastu.

Tavaliselt Ontario elanikud, kes reisisid Floridasse ja omasid Ontario Tervishoiu Kindlustuseplaani (OHIP) ning väljaspool riiki kindlustusplaani tõendid,

pidid kohal tekkinud vajaduste korral esialgselt tasuma sealsed arsti- ja haiglakulud ning hiljem kodukohas taotlema kindlustatud osa eest tagasimaksu.

HAT plaani kohaselt võtab see oma liikmeilt majandusliku vastutuse nende kulude katmiseks valitud kohtades Floridas. Selle plaani liikmed peavad aga kuuluma OHIP'i alla ja teiseks kandma ka väljaspool riiki katvat ja nende poolt tunnustatud tervishoiuplaani. HAT'i reklaam-broshüüri andmetel on nende poolt tunnustatud teiseks kindlustuseks Blue Cross Health Plan või Mutual of Omaha.

Plaanist osavõtjad varustatakse HAT'i liikmekaardiga, arstliku kaardiga (Emergency H.A.T. medical card) ja haiglate ning arstide nimekirjaga.

Järelepärimiselt teatati HAT'i kontorist, et liikmeksastumise sooviavaldused peaksid olema saadetud sisse vähemalt kaks nädalat enne reisi algust.

Isiklikult kontori külastamisel võidakse seda aega arvatavasti lühendada.

Liikmemaksuks on 25 centi päevas üksikult ja 50 centi päevas perekonnalt. Mõlemal juhul on miinimum liikmemaksuks $10.

HAT asub Toronto Dominion Centre's, Commercial Union Tower kõrgehituses (Yorki tänava ääres), ruum nr. 2704. Postiaadressiks on: H.A.T. Toronto Dominion Centre, P.O. Box 223, Toronto M5K 1V3. Telefon 947-9233.

est

Konservatiivid vältisid „politseiriigi"

OTTAWA — Kanada parlamendis esitas endine prokurör Warren Allmand parlamendiliikme nn. privaat-seaduseelnõu, mis kitsendaks laskemoona ja relvade ostmist ilma vastavate lubadeta. Opositsiooni liikmed aga lükkasid efektiivselt selle seaduseelnõu, mille maksma hakkamine nõudis kogu parlamendi üksmeelset heaks kiitmist, tagasi, öeldes et selle seaduseelnõu rakendamisega muudetakse Kanada „politseiriigiks" ja teiselt poolt oleks see „rünnak eraomandi õigusele". W. Allamand põhjendas oma parlamendiliikme privaat-seaduseelnõu, et liiga palju kuritegusid tehakse Kanadas relvadega, tihedam kontroll aga võiks seda vähendada.

Jõuluvalgusest rikas kontsert

Toronto Eesti Baptisti kogudusel on meeldivaks tavaks korraldada oma iga-aastased advent-kontserdid Toronto Metropolitan United kirikus. See vana kirik on kõrge ja avar, hea akustikaga ja suure oreliga. Selle kiriku tornis asub muide üks haruldasi instrumente — kariljon, millel mängitakse iga pühapäeva hommikul pool tundi enne jumalateenistust koraale, mis kostab kaugele.

Toronto Bapisti Kogudus on väga musikaalne, pastor Kaljo Raidiga eesotsas, mitu organisti, koorijuht, kaks laulukoori ja instrumentaalansambel. Kooriliikmete seast võivad välja astuda esinemiseks laulusolistid, klaveri-orelisaatjad ja igasuguste instrumentide mängijad. Ka koguduse laul on jõuliselt värske ja hoogne.

Pühapäeval, 5. dets. peetud advent-kontsert oli tõesti meeltülendavaks ava-akordiks saabuvatele jõulupühadele. Suur segakoor, noortekoor, koos vaheldumisi instrumentaalansambliga, solistidega ja oreliga oli suur rõõmu ja jõuluvalguse kuulutus.

Kontsert algas Jeremy Viinalassi viiulisologa, esitades J. Raffi „Cavantina". Üldlaulule „Ma tulen taevast" järgnes võimsalt sega- ja noortekoori ühisettekandena G.Fr. Händeli „Sest me Issanda Jumala au" Charles Kipperi juhatusel ja kohaliku organisti dr. Melville Cook'i orelisaatel.

Koguduse noortekoor sai hiljuti ülekanadalistel mitteprofessionaalsete kooride võistlusel oma klassis kolmanda auhinna. Sellele koorile annaksin küll esimese auhinna. Laulud „Oh, tule sa Immanuel" ja L. Avessoni „Üks roosike on tõusnud", samuti kava lõpupoolel lauldud H. Duesbergi „Petlemmas" oreliga, J.S. Bachi „Oh Jeesus mu arm" ja R. Toi „Jõuluöö" klaveriga kõlasid nii distsiplineeritult puhtalt ja selgelt ning sulavalt — võisid võlutuna kuulata ja tajuda noorte lauljate ja koorijuhi vastatikust laululist kõnet.

Ühiskoor laulis Vivaldi „Gloria in Excelsis Deo" oreli saatel, J. Schnabeli „Tõttame nüüd", milles solistina laulis Jaan Medri mahlaka baritoniga, ja J. Nikkeri „Sõime juures", mis aina lisasid ja täiendasid jõulumeeleolu. Üllatavalt kaunis oli J. Viinalassi esituses „Popurrii jõuluviisidest". Pole iial gi varem kuulnud „Püha ööd" viiulil nii pehmelt ja paitavalt mängitavat, samuti teisi jõuluviise.

Segakoorilt esitatud lauludes oreli saatel laulis H. Duesbergi „Rahu" koorisolisti osas Marika Wilbiks, tuntud oma ilusa tumedatämbrilise sopranihäälega, J. Tamvergi „Jõulupoeeemis" oli solistiks Asta Kaups, väga meeldiva sügavaltpehme altoga. J. Tamverki „Jõulurahu" lauldi a capella. Kontserdi algusest pealc, laulude vahel õp. K. Raid luges vastavaid jõuluevangeeliumi tekste ja kogudus laulis koraali „Üks roosike on tõusnud".

Jõulukõnes pastor Edgar Toompuu kõneles jõulumõttest, Jumalast ja Jeesusest, kes on valguse, pühaduse ja armastuse kehastus.

Lõpuks ühiskoor laulis G. Fr. Händeli „Hõiska rahvas", koorisolistideks olid M. Wilbiks ja A. Kaups, mis dr. M. Cook'i meisterlikul orelisaatel ja Ch. Kipperi juhatusel kõlas võimsalt ja säravalt, tervele maailmale jõulurõõmu kuulutavalt.

Üldlauluga „Oh sa õnnistav" ja pastor K. Raidi õmnistussõnadega lõppes see unustamatu advent-kontsert. Oreli võimsa järelmängu saatel lahkuti kirikust õilsa jõulutundega südameis.

l-t

Vaipade ja mööbli keemiline puhastus

„Stainguard" hinna sees
Söögituba, elutuba ja koridor
$59.95
Pensionäride kortereile hinnaalandus. Samuti akende pesemine.

Peeter Vating
Tel. 690-4961

VABA EESTLANE

kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$48.—	$58.—
Poolaastas	$26.—	$31.—
Veerandaastas	$14.—	$16.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:			Väljaspool Kanadat:
aastas	$52.—	+	$39.—	$44.—
poolaastas	$28.—	+	$19.50	$22.—
veerandaastas	$15.—	+	$ 9.25	$11.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $52.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.— + SAATEKULU — aastas $66.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 60 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE

1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

.....

PUHKA JUMALA RAHUS ARMAS ÕDE JA TÄDI

MINNA KOKLA

(sündinud LEES)

sündinud 4. juunil 1909 Hiiu-Kõrgessaares
surnud 9. detsembril 1982 Albany's, Kalifornias

Mälestavad leinas
JOHANNES LEES
MAGDA RABISSON abikaasaga
EDGAR LEES perekonnaga
AILI LEES
OMAKSED kodumaal

Koju mind viige
kus see rahukallas . . .

ARMAST SUGULAST

MINNA KOKLA't

mälestavad kurbuses

IDA LAANEORG
MAGDA
ARVO
ELMAR ja MILITA lastega
HAROLD ja VIVI lastega
KARL ja EILEEN lastega
PAVO tütrega
RAIVO lastega

Puhka rahus
võõramaa mullas.

UNUSTAMATA KALLIST VENDA

BERNHARD SAUL'i

sündinud 16. novembril 1906 Hiiumaal
surnud 1. detsembril 1982 Norrköpingis, Rootsis

mälestab
VEND ABIKAASAGA

Tähtede taga kord koidab Sul taevas,
ootus ja lootus seal täide Sul läeb.
Mis Sa siin kannatanud valus ja vaevas —
Jumal Sul seltsiks on taevas!

Ehatare tänab

Me täname kõiki annetajaid, osavõtjaid ja abistajaid, kes aitasid kaasa Eesti Abistamiskomitee Kanadas ja Ehatare Käsitööringi loterii heaks kordaminekuks.

Järgmised loteriivõidud on veel välja võtmata: tumeroosa: 15, 5, 46; lilla: 20, 85, 25,; heleroheline: 12, 10; oraanzh: 57, 10; beezh: 18, 10, 53. Neid saab kätte „Ehataresť pr. Koppeli käest,

Samuti täname meie skautmastereid S. Kaske, E. Runget ja gaiderit Ene Runget, kes näitasid meile 8. dets videolindilt „Hõbejärve" laagrit Muskokas 1982.

Südamlik tänu selle jõulu-meeleolulise kava eest.

A.H.K.

Leinateateid

Livingstonis, USA-s suri 15. augustil Elly Saar, sündinud 30. märtsil 1894 Kuressaares.

Indianapolises, USA-s, suri 13. augustil Fred Mätlik, sündinud 19. septembril 1911 Paides.

Göteborgis suri 26. augustil Aliide Masurin, sündinud 8. märtsil 1902 Jumindal.

Londonis, Inglismaal, suri 19. augustil Pauline Cornell, neiuna Vaher, sündinud 2. märtsil 1897 Otepääl.

Londonis, Inglismaal, suri 22. augustil Selda Kääp, neiuna Uus, sündinud 2. veebruaril 1906 Tavamusel.

Chesterfieldis, Inglismaal, suri 20. augustil Emma Haaviste, sündinud 31. jaanuaril 1916 Narva-Jõesuus.

Leicesteris, Inglismaal, suri 31. juulil Otto Raadik, sündinud Raplas.

Inglismaal suri 7. juulil Lembit Kägu, sündinud 21. aprillil 1927 Eestis.

Norrköpingis suri 30. augustil Ernst Kiiet, sündinud 19. märtsil 1907 Pärnumaal.

Rootsis suri 30. augustil Rudolf Kersna, sündinud 6. augustil 1907.

Londonis, Inglismaal, suri 19. augustil Pauline Cornell, neiuna Vaher, sündinud 2. märtsil 1897 Otepääl.

Cardiffis, Inglismaal, suri 20. augustil Leida Perens, neiuna Ney, sündinud 31. augustil 1912 Tallinnas.

Ligi 70-liikmeline lauljate pere TE Baptisti koguduse adventkontserdil, ees koorijuht C. Kipper.
Foto: Ilme Lillevars

KIRIKUD

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 19. dets. kell 11.00 homm. NELJANDA AVENTPÜHA JUMALATEENISTUS, kõnelevad H. Eller, R. Leidre, vokaalansambel „Gloria". Kell 5.00 õ. PÜHAPÄEVAKOOLI JÕULUPUU KÜÜNLAVALGUSEL, laste ettekanded, E. Timmas, noortekoor „Päike", kinkepakid.

Reedel, 24. dets. kell 5.00 õ. JÕULULAUPÄEVA JUMALATEENISTUS KÜÜNLAVALGUSEL, kõneleb K. Raid, noortekoor „Päike", instrumentaalansambel.

Laupäeval, 25. dets. kell 11.00 homm. JÕULUPÜHA JUMALATEENISTUS, kõneleb E. Timmas, piiblikooli õpilased, segakoor.

Pühapäeval, 26. dets. kell 11.00 homm. TEISE JÕULUPÜHA JUMALATEENISTUS, kõnelevad V. Krabi, A. Kahu, instrumentaalansambel, V. Puu — viiul. Kell 6.00 õ. JÕULULAULUDE-ÕHTU KÜÜNLAVALGUSEL, koorid, solistid, kõneleb E. Toompuu.

Reedel, 31. dets. kell 7.30 õ. PEREKONNA-ÕHTU, mitmekesine kava, õhtusöök. Palutakse registreerida! Kell 11.00 õ. AASTAVAHETUSE-PALVUS, kõneleb E. Timmas, solist A. Kaups.

Laupäeval, 1. jaan. 1983 kell 11.00 homm. UUS-AASTA JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid, naiskoor. Issanda surma mälestamine.

Pühapäeval, 2. jaan. kell 11.00 homm. JUMALATEENISTUS, E. Timmas, koguduse nõukogu uusaasta tervitused, flöödimuusika.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS

Kirik: Redeemer Luteri kirik
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2.
Tel. 483-2478 ja 1-527-0410

Pühap., 19. dets. kell 17.00 adventiteenistus ja pühapäevakool. Laulab Kadri Nõmmik, orelil Marta Kivik. Järgneb jõulupuu, ettekanded pühapäevakoolilt.

Jõululaupäeval, 24. dets. kaks JÕULUTEENISTUST: Kell 15.00 jõuluteenistus VIRGINIA UNITED KIRIKUS, (Hwy 48 & Royal Beach Rd). Teenib õpilane Tiit Tralla, solist Getrud Welin, orelil Ed. Welin. Laululehed.

Kell 16.00 jõuluõhtu liturgiline JUMALATEENISTUS Torontos Redeemeri kirikus. Teenib koguduse õpetaja. Solist Helmi Betlem, orelil Leida Pilt. Laululehed

I. JÕULUPÜHAL, 25. detsembril kell 11.00 JÕULUTEENISTUS EHATARES, 40 Old Kingston Rd., West Hill.

Vana-aasta õhtul, reedel, 31. detsembril kell 19.00 JUMALATEENISTUS armulauaga.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus, 501 Davisville Ave., Toronto. 19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave. Hamilton, tel, 527-0410.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 19. dets. kell 4 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus ühes koguduse koorijuhi G. Raagi sünnipäeva tähistamisega. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik, laulab koguduse segakoor G. Raagi juhatusel. Laululehed. Jumalateenistusele järgneb koosviibimine kiriku saalis.

JÕULU - JUMALATEENISTUS jõululaupäeval, 24. dets. kell 2 p.l. Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik, laulab laulukoor G. Raagi juhatusel. Solist T. Norheim. Orelil dr. R. Toi. Laululehed.

UUSAASTA JUMALATEENISTUS 1. jaan. 1983. kell 1 p.l. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik, laulab laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
(lõunapool Eglintoni)
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd.
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

ESIMENE EESTI EV. LUTH. KOGUDUS HAMILTONIS

Kirik: 18 Victoria Ave. S. Hamilton, Ont. L8N 2S6
Õpetaja T. Nõmmik,
3 Mapleside Ave. Hamilton Ont. L8P 3Y4, tel. 527-0410.

Laup., 18. detsembril kell 16.00 NORMAN I. REINTAMME jõulukontsert kirikus.

Pühap., 19. detsembril kell 10.00 INGLISKEELNE JÕULUTEENISTUS.

Jõululaupäeval, 24. detsembril kaks jõuluteenistust: Kell 13.00 jõuluteenistus KITCHENER-WATERLOOS, St. John'i kirikus, 22 Willow St. Waterloo. Teenib koguduse õpetaja, orelil Ilse Conrad.

Kell 19.00 JÕULUÕHTU LITURGILINE JUMALATEENISTUS St. Peters'si anglikaani kirikus, 705 Main St. East, Hamilton. Teenib koguduse õpetaja, laulab HES Segakoor O. Kopvillemi juhatusel, orelil Eva Rammo. Laululehed.

VANA-AASTA JUMALATEENISTUS armulauaga neljapäeval, 30. detsembril kell 18.30. Teenib koguduse õpetaja, orelil Norman Reintamm.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS

Immanueli kirik,
21 Swanwick Ave.
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 19. dets. kell 3 p.l. LAULU-JUMALATEENISTUS. Jõuluevangeelium laulus ja muusikas. Osalevad Ülo Lindström ja Raul Pumber, naisduett, trio, kvartett ja segakoor Ülo Lindströmi juhatusel. Kõne: Allan Laur. (Buss Eesti Kodust kell 2.30 p.l.).

Kell 6 õhtul ingliskeelne JÕULUJUMALATEENISTUS. Kõneleb S. Coates. Koosviibimine kohvilauas.

EELTEADE:

Jõululaup., 24. dets. kell 5 p.l. JÕULUEVANGEELIUM ja jõululaulud.

Laup., 25. dets. kell 11 homm. (tähelepanu, uus kellaaeg) JÕULUPÜHA JUMALATEENISTUS.

Pühap., 26. dets. kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS.

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kirikus 483-5847
Organist dr. Roman Toi

Laup., 18. dets. kell 6.00 õ. ingliskeelse koguduse jõulu-jumalateenistus. Järgneb koosviibimine. Solist Monica Zerba.

Pühap., 19. dets. kell 11.00 hommikul IV ADVENT. Pärast jumalateenistust koguduse jõulupuu.

Reedel, 24. dets. JÕULUÕHTU JUMALATEENISTUSED:

1. kell 12.00 p., laulab lastekoor Margit Viia juhatusel. Ingliskeelse koguduse pühapäevakooli noored Elva Palo juhatusel.

2. Kell 4.00 p.l. Laulab noortekoor „Lootus", jutlustab piiskop Karl Raudsepp.

3. Kell 6.00 p.l. Laulab Cantate Domino.

Laup., 25. dets. JÕULUPÜHA JUMALATEENISTUS koos ingliskeelse kogudusega kell 11.00 homm.

Pühap., 26. dets. jumalateenistus jääb ära.

Reedel, 31. dets. VANA AASTA ÕHTU JUMALATEENISTUS kell 6.00 p.l. Armulaud. Solist Helmi Betlem.

Laup., 1. jaan. jumalateenistus jääb ära.

Pühap., 2. jaan. JUMALATEENISTUS kell 11.00 homm. Solist Avo Kittask.

Koguduse kantselei on avatud teisip. 10.00—18.00 ja neljap. 12.00—15.00.

Õpetaja kõnetunnid: kolmapäeval 9.30—2 p.l. neljapäeval 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Laupäeval, 18. dets. kell 3 p.l. PEREKONDLIK JÕULUKOOSVIIBIMINE. Jõulukava.

Pühap., 19. dets. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb jutl. E. Saraoja. Lauluettekandeid.

Reedel, 24. dets. kell 11 homm. JÕULUÕHTU JUMALATEENISTUS.

Laup., 25. dets. kell 11 homm. JÕULU-JUMALATEENISTUS. Kõneleb jutl. E. Saraoja. Lauluettekandeid.

Pühap., 26. dets. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb E. Saraoja.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

JÕULUÕHTU jumalateenistus on 24. dets. kell 4 p.l.

VANA-AASTA ÕHTU jumalateenistus armulauaga on 31. dets. kell 5 p.l.

UUSAASTA JUMALATEENISTUS on pühap., 2. jaan. kell 1.30 p.

KÕNETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7
Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128, kirikus 923-5172

Pühap., 19. dets. kell 11 homm. IV KRISTUSE TULEMISE PÜHA JUMALATEENISTUS. Teenib diakonõpetaja Albert Roost. Pühapäevakool.

Reedel, 24. dets. kell 4 p.l. JÕULUÕHTU JUMALATEENISTUS. Kaastegevad Tamara Norheim, Vana Andrese koguduse segakoor P. Tammearu juhatusel ja külalisena „Estonia orkester" Uno Kook'i juhatusel. Organist Tiina Mitt-Kreem.

Laup., 25. dets. kell 12 p. JÕULUPÜHA JUMALATEENISTUS. Ingliskeelne JUMALATEENISTUS kell 1.30 p.

Kiriku koori harjutused igal esmaspäeval kell 7 õ. kiriku ruumes.

LEERITEENISTUS VANA ANDRESE KOGUDUSES algab pühap., 9. jaan. Leeriõpilased palutakse registreerida koguduse õpetajale kas telefoni teel või õpetaja kõnetunni ajal.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kiriku kantseleis teisipäeviti 5—7 õ., neljapäeviti 2—8 ja pärast igat jumalateenistust.

EELK Lõuna-Florida aastavahetuse jumalateenistused

Jõuluõhtu jumalateenistus peetakse reedel, 24. dets. kell 3 päeval ja uusaasta jumalateenistus armulauaga peetakse pühap., 2. jaan. Christ Luth. Churchis, 1955 E. Oakland Park Blvd., Fort Lauderdales. Mõlemal jumalateenistusel teenib õpetaja Eduard S. Lind, Minneapolisest. Orgnistiks E. Allik. Esineb Lõuna-Florida segakoor E. Alliku juhtimisel. Solistid. Laululehed.

EKK Kontsertbüroo uus seeria

EKK president Stella Kerson, kes aastaid on seeriakontsertidega Toronto eestlastele tutvustanud paljusid eesti helikunstnikke ja interpreete, ütleb et nüüd on toredaid eesti noori, kes valmistuvad professionaalseiks muusikuiks ja kes on meie rahva tulevik. Nende tutvustamine ja eestlastele lähendamine on ka eesoleva hooaja eesmärgiks, mille lähema kava ja esinejate nimed andis S. Kerson edasi alljärgnevalt.

Juba eeloleval pühapäeval, 19. detsembril toimub Peetri kirikus Eesti Kunstide Keskuse Kontsertbüroo tänavuse hooaja esimene kontsert, kus Norman Reintamm, kes õpib praegu Inglismaal dirigendioskusi, annab iseseisva orelikontserdi.

Järgmiseks on 16. jaan. Neeme Järvi tütre flöödikontsert.

Noor flötist õpib esimest aastat Bostoni muusikaülikoolis.

Kontsert toimub Toronto konservatooriumi saalis eriti nõudliku programmiga.

Kolmas seeriakontsert toimub teisipäeval, 22. veebruaril. Sellel esineb TE Baptisti koguduse noortekoor „Päike" Charles Kipperi juhatusel. Koori kõrval esinevad mitmed solistid koori liikmeskonnast, kuid peasolistiks on prof. Lauri Vaska tütar, kes õpib Illinoisi muusikaülikoolis tshellot. Ka see kontsert peetakse konservatooriumi saalis.

Neljas on metsosopran Monica Zerbe kontsert. Noor laulja on neljanda kursuse üliõpilane Toronto ülikooli muusikafakulteedis interpreetide klassis ja lõpetab kevadel ülikooli.

Monica laulab ka eesti laule, kuna ta on huvitatud eestlusest, millega kohtumine hiljutisel EKK kella-viie-teel oli talle suureks elamuseks.

Lisaks neljale seeriakontserdile on väljaspool kava veel Eduard Tubina ja Juhan Aaviku mälestuskontsert-aktus, mis toimuks 15. mail Eesti Maja suures saalis ja peaks olema rahvuslikuks sündmuseks.

Hiljutisele Eesti Rahvusteater Kanadas etendusele järgnes koosviibimine näitleja Edgar Kink'u 50-aastase lavategevuse tähistamiseks. Pildil juubilarile austuse avaldamine, vasakult Elmar Maripuu, tema varju jäänud kaaslane, Mihkel Hansen, Helmi Hansen, Edgar Kink ja pr. Kink. Foto: Tommy Tomson

Roman Toi helitöö esiettekandes

Cantate Domino jõulu kontsert-jumalateenistus

Peetri kirikus oli möödunud pühapäeva hommikul Cantate Domino jõulu kontsert-jumalateenistus. Kirikutäis vaimuliku muusika sõpru elasid kaasa inimesi jõulude lähendavale ja jõulutunnet sisendavale kontserdile.

Arvukas koor dr. R. Toi juhatusel laulis esimesed kaks laulu ja koori moto all altariruumis, orelil saatis L. Avesson. Asudes rõdule lauldi R. Toi seatud „Laul Petlemmast", Henry Smarti „Rõõmusta nüüd ilmamaa" ja prantsuse jõululaulu „Gloria"; koorisolistide osades Elna Libe, Virve Matthias ja Margit Viia, oboesolistina ja saatjana Mart Laanemäe. Cantate Domino on dr. R. Toi juhtimisel arendanud edasi vaimulikku koorilaulu ja neis lauludes oli vaimustavat hoogsust ning indu. Ei saa märkimata jätta koori osa ka üldlauludele jõulisuse sisendamisel.

Kontserdi lõpul esitas koor esiettekandes R. Toi uue koorilaulu „Jõulukell".

Selle väga huvitavas kompositsioonis olid kaastegevad orel, kirikukellad, oboe, laulusolistid, soolohääli dueti ja triona, mis selle eriti mitmekülgseks ja tähelepandavaks helitööks kujundasid.

Laul on õpitud ka „Estonia" koori poolt ja oli esitamisel samal päeval kanadalastele kahel pealelõunasel kontserdil.

Koorilaulude vahel deklameeris Leida Järvi Marie Underi „Aasta kauneimal õhtul" ja Salme Ekbaumi „Jõulumuinasjutu".

Koorilaulude vahelises meditatsioonis pastor A. Taul käsitles jõuluvalguse vastuvõtmist, mis on täielik eluvalgus.

Ta ütles, et sageli on pimedus maailmas, sageli inimeste südames murena, valuna, õnnetuse või patupimedusena, mis ei lase eluvalgusel paista meie südameisse.

Aga jõulude ajal tungib jõuluvalgus kõigisse ja teeb meid rõõmsaks.

Pärast kontserti olid koguduse noored Elva Palo organiseerimisel valmistanud lõunasöögiks pannkooke ja vorstikesi, ning kõiki kutsuti soodsa hinna eest sööma. Osavõtjaid oli rohkem kui osati oodata, puhastulu läks kogudusele.

Uus „Hiiu" number

Mardipäevaks ilmus Hiidlaste Seltsi ajakirja „Hiiu" uus number eelmisest numbrist omaks saanud suuruses ja kaunis kujunduses. Uues numbris on avaldatud kõigepealt aforisme elust, järgnevad mõtted perekonna- ja kodu aastale, selgitatakse „oma muresid", tehakse teatavaks kus hiidlased on liikunud ja mida teinud, antakse katke koolivenna kirjast, mis kirjutatud Kärdlas 1973. aastal, Elna Kungla kirjutab ajakirja toimetaja Ludvig (Luti) Wahtrase 70-aastaseks saamisest, E.L. jaanitulest 1982, mis peeti hiidlaste perekonna Piilide maa-alal, „Luuleruumis" on avaldatud valik hiiu autorite töid. Edasi rahvapärased lood „Veel hundijuttu" ja „Ja lõpuks: 100 hunti", A. Wesingi „Tormine sügis (1910) p/l „Fortunal", E. Kask „P/l „Engega vabadusse", „Teel tagasi koju", Luti „Emmaste Immanueli kirik 115 aastat", „Kodusaare õhtu '82", A. Sergo „M/l „Hildana" lugu". Kirjutiste vahel vanu haruldasi fotosid Hiiumaalt.

Demonstratsioonid Lääne-Saksamaal

WÜRZBÜRG — Läänesakslasist protesteerijad blokeerisid Kanada ja USA NATO baaside sissekäigud ja organiseerisid neljas linnas demonstratsioone plaani vastu, mille kohaselt USA-st toodavaid tiibrakette ja Pershing-2 rakette asetatakse Lääne-Saksamaale. Kuni 500 protesteerijat demonstreerisid Kanada NATO baasi ees Lahris. Organiseerijad ütlesid, et nad tahavad korraldada neid proteste ka edaspidi paariskümnes tuumaraketile ettenähtud paigas.

Vesi aiandus-arhitektuuris

Toronto Eesti Aiandusklubi (T.E.A.) järjekordne loeng toimus novembri lõpul Eesti Majas. Lektoriks oli noor aiandus-arhitekt Juhan Marten teemal: „Vee tarvitamine aiandus-arhitektuuris". Noor arhitekt lõpetas möödunud aastal Toronto ülikooli ja töötab Torontos omal alal. Vesteldes arhitekt J. Marteniga selgub, et ka teisi eesti noori on valinud endale aianduse-arhitekti elukutse. Seda on rõõmus kuulda, sest on lootust, et need noored aitavad kaasa T.E.A. tööle ja tegevusele.

Enne loengu algust tegi M. Lepik teatavaks järgmise kokkutuleku, mis toimub 28. jaanuaril 1983. a. Eesti Majas. Samal ajal toimub ka peakoosolek valimistega. Hiljem järgnevad diapositiivid klubiliikmete poolt.

J. Marteni loengut kaunistasid paljud diapositiivid, milliseid ta oma reisidel Euroopas ja P.-Ameerikas oli võtnud. Nii ilmusid ekraanile pildid voolavast, langevast ja purskavast veest ning vaiksetest, tihti reflekteeruvatest veekogudest. Neist iga variatsioon andis meile erineva psühholoogilise tunnetuse. Selgus ka, et probleemiks arhitektile suurlinnnades on, kuidas saavutada füüsilist kontakti veega ... nagu näiteks panna jalad vette!

Kõike, mis loodud suures skaalas massidele, saab kujundada väikeses skaalas ja paigutada kodu taga-aeda. Sellest oli arhitekt Martenil suurepäraseid näiteid oma lõpetatud projektide näol.

Lõpuks jagas J. Marten välja tööde kavandeid, tutvustades kasutatavaid materjale ja arvutas projektide umbkaudseid hindasid.

Huvitav ettekanne lõppes tugeva aplausiga.

M.L.

Londoni kokkutulekud

Londonis toimus möödunud nädalal Valdek Lenki loeng eesti rahvakommetest, mida oli tulnud kuulama arvukas rahvahulk. Referent esitas oma ettekandele lisaks valguspilte ja pulmalaule.

Londoni Eesti Seltsi jõulukoosviibimine toimub Redeemer luteri kirikus pühapäeval, 19. detsembril kell 3 p.l.

Järgmine referaat toimub teisipäeval, 25. jaanuaril kell 7.30. Anu Jõe-Auksi räägib teemal „Rütmiline võimlemine — arenguvaevad, valud ja suunad".

Üliõpilaste valik usulisel alusel

LONDON — Iraan tahab tulevikus valida üliõpilasi religioossel alusel, ainult neid, kes on ortodokslikud muhameedlased ning pühendunud revolutsiooni vaimule, ütles parlamendi esimees Hojatoleslam Hasheim Rafsanjani, lisades et riik ei taha nende eest hoolitseda hariduse andmisel, kes hiljem võiksid minna välismaadesse.

Argentiina ostab Prantsusmaalt relvi

PARIIS — Prantsusmaa Atlandi rannikul asuvas Saint-Nazare sadamas laaditi Argentiina kaubalaevale neli Super Etendard laevastiku vastu võitlemiseks kasutatavat võitluslennukit. Möödunud kuul oli Argentiina ostnud Prantsusmaalt Exocet rakette ja Super Etendard võitluspommitajaid.

SAARLASTE ÜHING TORONTOS

Taditsiooniline küünlapäeva pidu on järjekordselt (29.) 5. veebruaril 1983 a. Eesti Majas.

Koguneme ja veedame ühe hubase õhtu sõpradega.

Tantsuks Volli Gustavson ja Küla Pillimehed.

Eeskavas Kai Käärid tantsutrupp, midagi lõbusat ja palju muud.

Laudade ettetellimiseks palume helistada: Pilvi Niit, 223-3469 või Arni Käärid, 225-5595.

Saarlaste Ühingu juhatus

Otsitakse

LAPSEHOIDJAT

arsti perekonda 3-kuuse lapse juurde, 3—4 päeva nädalas alates jaanuarist 1983. Asukoht Eesti Maja lähedal. Palun helistada: Talvi ja Olev Maimetsale, tel. 421-2764.

RUUM

keeduvõimalusega rentida

Gerrard & Leslie rajoonis. Hel. p.k. 6 õhtuti tel. 469-1287. Küsida Verner.

Gaidide ja skautide metsajõulupuu

Gaidide ja skautide metsajõulupuu toimub esmaspäeval, 20. dets. kell 7.30 õhtul — Wilket Creek Pargis (Eglinton ja Leslie tänavate nurgas), samas kohas kus möödunud aastal. Riietuda soojalt — kaasa võtta küünal.

EGMK & ESMK juhtkond

TEADAANNE

Toronto Eesti Ühispanga lahtioleku-ajad eeloleval pühade perioodil on:

JÕULUPÜHADEL:

JÕULULAUPÄEVAL, 24. DETSEMBRIL ON PANK AVATUD hommikul kella 9-st kuni kella 1-ni päeval.

PANK ON SULETUD 25., 26., 27. ja 28. DETSEMBRIL

AASTAVAHETUSEL:

31. detsembril on pank avatud hommikul 9-st kuni kella 1-ni päeval

PANK ON SULETUD 1., 2. ja 3. JAANUARIL 1983

JUHATUS

JÕULUD LÄHENEVAD KIIRESTI

Tellige varakult suitsusinki,- kalkunit jõululauale.

VERIVORSTID JA VALGED TANGUVORSTID

Uus saadetis islandi heeringaid ja heeringafileesid
Meil on suures valikus soome j.m. skandinaavia toiduaineid ja delikatesse

Helistage 425-0450

Äri avatud alates 6. dets. esmasp.-neljap. 8—6, reedel 8—7, laup. 8—4. Jõulunädalal 8—9, jõululaupäeval 8—2

VIKING FOODS & IMPORTS

133 Laird Dr., Toronto, M4S 3V5 — Telefon 425-0450

Soovime vennasrahvale rõõmsaid jõulupühi ja head uut aastat!

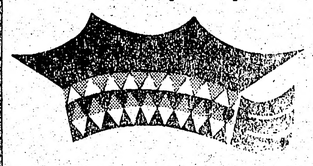

The Lapland Shop
2420 Lawrence Ave. E.
Scarboro, Ont. M1P 2R5
Telefon 751-3201

Jõulukinkide ostmiseks astuge sisse meie ärisse.

VARRAK

Kirjuta/helista
Kirjastus VARRAK,
RR 4 WARKWORTH,
Ontario, K0K 3K0
1-705-924-2549

VARRAKU JUTULEHT
Sügis — 1982,
96 lk. Hind $5.—

Johan Pitka; Kapitalist-Manifesto; Igor Gouzenko; Illuminati; Propaganda; ELTA teateid: Siioni hexagon; Sajandi suurim roim; Billy Graham; Kriitikat, Kirevaid kilde ja laialt nalju jm, jm.

ILMUS

Eesti muinasjutte inglise keeles

„TALES FROM ESTONIA"

tõlkinud Gisela McBride

31 MUINASJUTTU JA KOKKUVÕTE „KALEVIPOJAST"
$6.95 — 50 centi postikulu

Saadaval Vaba Eestlase talituses

Äri on avatud igal õhtul alates 13. dets. kuni 8.30

Lilled iga sündmuse puhuks

PERCY WATERS FLORIST INC.

445 Danforth Ave. Toronto, M4K 1P2
Telefon 463-1125
Avatud pühapäeviti 9.30—3.30

TORONTO Rooneem's BAKERY 484 QUEEN ST. W. - TEL. 366-1205, 366-3619

484 Queen St. W. Toronto, Ont. M5V 2B2 — Tel. 366-1205, 366-3619

TEATAME OMA LUGUPEETUD OSTJASKONNALE, et meie äri on avatud esmasp., 20. dets., teisip., 21. dets., kolmap., 22. dets, neljap., 23. dets. ja reedel 24. dets.

Avatud jälle pärast jõulupühi teisip., 28. dets., kolmap., 29. dets., neljap., 30. dets. ja reedel 31. detsembril.

SPORT

Kaks eestlannat võitsid pronkmedalid

Siiri Paul ja Kathy Tihane võistlesid Uus-Meremaal

Uus-Meremaal lõppesid äsja moodsa rütmilise võistlusvõimlemise võistlused, mida nimetatakse „Nelja Kontinendi võistlusteks". Grupivõimlemises tuli esimeseks Jaapani, teiseks Hiina ja kolmandaks Kanada võistkonnad. Kanada võistkonnas võistlesid eestlannad Siiri Paul Montrealist ja Kathy Tihane Torontost.

Moodsa võimlemise alal on suurimaks ürituseks maailmavõistlused. Selle kõrval peetakse Euroopa võistlused, mis tegelikult on eelvõistlusteks maailmavõistlustele. Kuid Euroopavõistlused on piiratud ainult Euroopa riikidega, millest teiste kontinentide riikide võimlejad ei saa osa võtta.

Evelyn Koop algatas selle tasakaalutuse korrigeerimist, mille tulemuseks olid esimesed „Nelja Kontinendi võistlused", mis esmakordselt peeti Kanadas 1978. aastal. Sellele on järgnenud võistlused Brasiilias 1980, tänavu Uus-Meremaal ja 1984 on ettenähtud Ameerika Ühendriikides.

Võistluse mõte oli teiste maade võimlejaid teha võrdseks Euroopa võimlejatega; Euroopavõistlustel on osavtjaid 18 riigist ja neist eriti tugevad N. Liidu, Bulgaaria jt. maade võimlejad.

Uus-Meremaal oli tänavu võistlejaid 9 maalt. See võistlus toimub internatsionaalsete reeglite kohaselt ja annab ka väljaspool Euroopat olevaile võimlejaile eelvõistlused maailmavõistlusteks. Kui esimese juures oli korraldajaks Evelyn Koop Kanada võimlemisliiduga, siis nüüdsete puhul oli jälle korraldajaks eestlane Emmy Tõke-Belwood.

Seekordsel võistlusel osutusid parimaks jaapanlannad, teiseks esmakordselt võistlevad hiinlased ja kolmandaks kanadalased, kus lisaks kahele eestlasele oli üks tütarlaps Vancouverist ja ülejäänud New Brunswickist; individuaalselt sai hõbemedali Lory Fung Kanadast.

Teatavasti viisid Kalev-Estienne võimlejad moodsa rütmilise võimlemise Hiinasse mõned aastad tagasi ja hiinlased on selle aja jooksul teinud suuri edusamme.

Nad on alati olnud tänulikud Kalev Estiennele selle eest ja toovad igal kohtumisel kingitusi.

Kanada võistkonda, mis esineb järgmistel maailmavõistlustel, pääsevad need, kes oma piirkonnas on saavutanud selleks vajalikke tulemusi. Tavaliselt pääsevad kaheksa parimat võistkonda.

Spordimärkmeid

Hollandi kiiruisutajad treenisid novembri alul Inzellis, võistlused peeti selle järel kodumaal. Tippvormis on juba Hilbert van der Duim. Maailmameister läbis 500 m ajaga 38,8 ja 1500 m ajaga 1.58,50. Viimane aeg on parim, mis sel alal Hollandi uisuradadel on saavutatud. Naistest oli parim Alie Boorsma, kes saavutas 500 m tagajärjeks 42,00 ja 1500 m ajaks 2.14,10.

☆

Jaapani linna Hiroshima elanike läkituses on öeldud, et 2000. aasta olümpiamängud tuleks korraldada selles linnas ning need peaksid algama 6. augustil, päeval, mil Hiroshimale heideti aatomipomm. See oleks rahu ja sõpruse pidu, ent ühtlasi ka 55 aastat tagasi toimunud tragöödia meenutamiseks.

☆

Maailmakuulus Rumeenia sportvõimleja Nadia Comaneci lõpetas rahvusvahelised sportvõimlemiskohtunike kursused ja sai õiguse tegutseda sel alal abilisena. Kui ajakirjanikud sel puhul tundsid huvi, kas viiekordne olümpiavõitja, kahekordne maailma- ja üheksakordne Euroopa meister on otsustanud võistlusspordist loobuda, vastas küsitletu, et oma sportliku karjääri tahab ta lõpetada 1984. aasta olümpiamängudel.

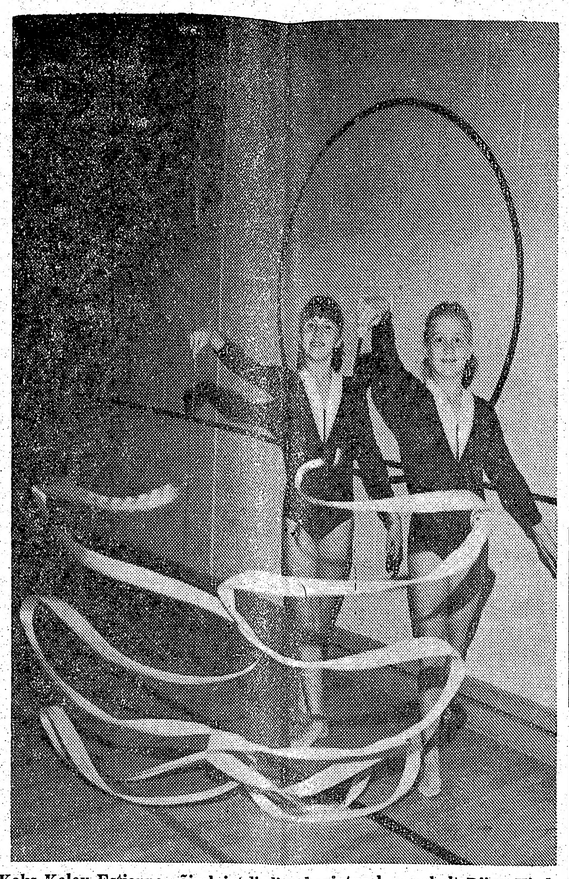

Kaks Kalev Estienne võimlejat lindiga harjutusel, vasakult Riina Kindlam ja Tamara Tambre. Foto: Lembitu Ristsoo

Eestlaste organisatsioonidele Kanadas

Kui peale II Maailmasõda hakkas eestlasi Kanadasse saabuma, oli üsna loomulik, et varsti alustasid ka mitmesugused eestlaste organisatsioonid tegevust, kas siis vajaduste järele nagu abistamisorganisatsioonid või viisid teatud huvialad ja kutsumused inimesi kokku.

On organisatsioone, mis on püsinud vahvasti tänapäevani, on neid, mis on lakanud tegutsemast ja on ka neid, mis hilisematel aastatel tegutsemist on alustanud.

Kõikide nende org-ide tegevusest on järele jäänud materjale. Protokolle, aruandeid, albumeid ajalooliste fotodega. Võib olla on eestikeelset kirjandust, heliplaate, helilinte, kõike, mida enam keegi ei hoolda juhul, kui organisatsioon on lõpetanud tegevuse.

Ka alles tegutsevate organisatsioonide dokumendid on tihti laiali endiste esimeeste, sekretäride, laekurite kätte jäänud. Rohkesti on ehk juba kadumagi läinud. Seda ei tohi meie, eestlased lubada. See kõik on meie eesti rahva ajalugu.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Eesti Liit Kanadas (Estonian Federation in Canada) kui kultuuriorganisatsioon, kust kasvas välja all-organisatsioonina Eestlaste Ajalookomisjon Kanadas, on alustanud aktsiooni nende materjalide kogumiseks ja koondamiseks Eestlaste Keskarhiivi Kanadas, mis asub Torontos, Eesti Majas.

ELK juhatus paneb südamele kõikidele organisatsioonidele: koguge ja koondage oma materjalid! Endised ametimehed, kontrollige läbi omad kapid ja riiulid. Korjake kõik nimetatud materjalid kokku! Lisage juurde ka omad isiklikud fotod ja muu millest teie järglased ei oleks edaspidi huvitatud ja mis niimoodi kaduma läheks.

Saatke see kas Eestlaste Keskarhiiv Kanadas või Eesti Liit Kanadas nimele. Mõlemate aadressid on: Estonian House, 958 Broadview Ave., Toronto, Ontario M4K 2R6.

Eesti Liit Kanadas nimel
Ene Runge, sekretär

OSTKE RAAMAT
JÕULUKINGIKS
VABA EESTLASELT

ILMUS
ILMAR KÜLVETI
NÄITEMÄNGURAAMAT
sisaldab 5 näidendit fotodega:
PARADIISI PÄRISPEREMEES
LAMP EI TOHI KUSTUDA
SILD ÜLE MERE
SULETUD AKEN
MENNING
Hind $15.— pluss saatekulu 70 ¢
Saadaval VABA EESTLASE talitusest

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST
„Cooking Estonian Style"
Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild
430 retsepti ★ Hind koos saatekuluga Can. $15.—
Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.
Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

EKK Kultuurifondi auhinnaga kroonitud
IVAR IVASK'i poeem
VERANDARAAMAT
Luuletaja kaheksas luuleraamat on pühendatud oma surnud vanemaile „kelle vaimust ja vaimustusest sündisid veranda ja verandaraamatu autor".
Hind $7.00 pluss 50 centi postikulu
Müügil VABA EESTLASE talituses

MÜÜGIL
Oskar Lutsu KEVADE I
Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja kooliõhtutel Eesti Majas raamatute müügilaual.
HIND $6.00 — postiteel $6.50

J. SAAR

TALLINNAS 1. DETSEMBER 1924

ENAMLASTE RIIGIPÖÖRDE KATSE

3.

Õiete pole ametiühingute töö enamlasi kunagi huvitanud, niisama nagu neil kunagi ei läinud korda tööliste igapäevase elu parandamine. Enamlaste „Klassivõitlus" nr. 50, 1925, lhk. 13 tunnistab otsekohe, et neil ametiühingutes polnud tähtis ametiühinguline liikumine, vaid võimu vallutamine. Eesti enamlased talitavad siin põhimõtte järele: mida halvem, seda parem. Tööliste poolt niisuguseid nõudmisi esitada, mis konjunktuurile sugugi ei vasta ja millest selgesti ette näha, et neid vastu ei võeta; tööstus kitsikuse ja töölised tööpuuduse ette seada, mõni töösturharu või ettevõte sootuks hävitada, ühe sõnaga — Eesti rahvamajandust iga abinõuga õõnestada, — selles seisab enamlaste töökava kutseühingutes.

Selle eeskava selgemaks avalduseks oli Kohtla riikliku põlevkivivabriku õhkulaskmise katse ööl vastu 22. jaanuari 1922. Rakvere-Paide rahukogus tunnistasid 15. mail 1923 H. Prei, O. Madisson, K. Remmelgas ja E. Dalström üles, kuidas nad käsu peale Tallinnast Kohtla elektrijaama, kivide tõstmise kraana, masinaparandustöökoja ja teised eeskujulikud ettevõtted tahtsid õhku lasta, kuid 11 dünamiidipadrunist, mis nad saanud, polevat seks jatkunud. Mehed olid sellega nõukogude Venemaa ees „teenuseid" tahtnud saada. Et seega hulk Eesti töölisi tööta oleks jäänud ja rahva varandus hävitatud, see ei olnud neile vähematki muret teinud.

Enamlased vajavad ametiühinguid mitte tööliste elukorra parandamiseks, vaid, nagu nad ise ütlevad, „kapitalistliku majanduse hävitamiseks", eriti ka ametiühingute kaudu majanduslike konfliktide tekitamiseks. Veel rohkem aga kasutasid nad ametiühingute keskust kui legaalseid pelgupaiku oma mässukorraldustele. Kogu Vabadussõja kestel võisid enamlased valitseda ametiühingute majas, S. Karja t. 18, mis neile riigi poolt sõjaaegses korras oli rekvireeritud. Enamlastele ei ole tähtis ametiühingute liikmete arv ja jõud ega ühingute tegelik majanduslik-kultuurialane töö, mis äärmiselt loid, vaid tähtis on ainult, et enamlastel üksi oleks monopolistlik võim ametiühingute üle.

Seks eesmärgiks tarvitavad enamlased ametiühingutes tööliste vastu neidsamu terroriseerimise ja võltsimise metoodeid, mis muidu neil „kontrrevolutsiooniliste" ja kodanliste voolude vastu käimas. Et ametiühingutest mitte-enamlasi välja süüa, seks on kõik abinõud head: neid kahtlustatakse, sõimatakse, ähvardatakse ja ignoreeritakse igal sammul. Nõrgematele ulatab ähvardustest „musta nimekirja" või koguni „adressraamatusse" sisse võtta, s.o. nende nimekirja, keda riigipöörde puhul mahanotitavat. Kindlamatel iseloomudel katsutakse elu töökojas või ametis võimatuks teha. Eriti inetut pilti pakuvad siis ametiühingute koosolekud, kus enamlaste kildkond mingi sopaga kokku ei hoia. Ei jatku omadest, siis tuuakse teistest ühingutest veel poisikesi kaasa karjuma ning pahatihti annab terroriseerimine soovitud tagajärgi: vähemuses olev kildkond, kes abinõusid ei vali, tõrjub karjumise ja ähvardusega teised ametiühingust eemale ja asub ise seda valitsema.

Kuidas seal valitseti, seda näitab üks kohtuprotsess, kus töölised kaebasid, et ametiühingu enamlaste juhatus neilt streigi käsku andes rahata vekslid võtnud, igaühelt 25.000 marga peale, ja kui siis töölised enne järeleandsid, kui juhatus soovis, seda neile mitte kunagi laenatud fiktiivset summat neilt hakanud karistuseks välja pressima.

Ametiühingutest, mis enamlaste kätte langenud, pole mingisuguseid kindlaid arve. (Arvude kohta, mis kongressidele esitatud, järeldub nendesamade kongresside protokollidest, et neid usaldada ei või). Ainult märgata on selgelt, et kodusõja üleviimise tõttu tööliste eneste keskele ametiühingute liikmete arv ajajooksul väga kokku kuivas.

Enamlaste valitsemine ametiühingutes on selle peale rajatud, et ühingus on nimepidi liikmeid palju, kuid koosolekutel käib ainult näputäis. Et see näputäis „diktaatoreid" otsusevõimelised saaksid olla, on põhikirjas punkt sees, et kui koosolekul kvoorumi pole, sealsamas poole tunni pärast teine koosolek väljakuulutatakse, mis on maksev iga ilmunute arvu juures. Metallitööliste ametiühingus lugesid, näit., enamlased ise ligi 2000 liiget, kui koosolekul, mis 25.000 marka ühingu raha enamlaste valimiskihutustööks määras, oli kõigest 91 inimest, keda tuttavate kaudu salaja oli kokkuaetud.

Kuna ametiühingute keskused enamlaste käes said pesadeks riigivastastele vandeseltsidele, kidunesid ametiühingud ise sõna otseses mõttes surnud hingede asutusteks. Et neid hingi ainult hääletamise statistikaks vaja oli, siis tasus kommunistliku partei keskkomitee aastakoosolekute või kongresside eel teatud arvu ühingu liikmete eest liikmemaksud. Loomulikult tulid niisugused engros ülesostetud hääled enamlaste partei kandidaatidele. Mitmel puhul tehti kindlaks, et liikmemaksud äraõiendanud ja hääletamistel kaasaarvestatud isikud olid juba ammu surnud. Sellest polnud veel küllalt. Tuli välja, et enamlaste korraldav komisjon kongresside jaoks oma meestele mandaate oli välja annud, ilma et neilt üldse kõigevähematki vormilikku volitust oleks küsinud.

Kui teisel ülemaalisel ametiühingute kongressil 1922 novembris niisugused esituste võltsimised teatavaks said, nõudsid mitte-enamlised liikmed, keda koguarvust 215 oli 73, kontrollimiseks mandaatkomisjonis kohta. Kuid enamlased, kes kongressi korraldanud, pakkusid, et asja sumbutada, vastasrindele selle asemel kohti juhatuses ja mujal, kuid mandaatkomisjonist kukutasid nad läbi, mis peale kogu vastasrinne kongressilt lahkus, protesteerides esituste võltsimise ja mitte-enamliste tööliste sihiliku eemaletõjumise vastu. („Ametiühisusline kuukiri", 1923, nr. 1).

Enamline diktatuur ametiühingutes hävitas lõppude lõpuks Eesti töölisliikumise nii aineliselt kui kõlbliselt. Aineliselt kidunesid ametiühingud nii kokku, et nad kõige harilikumatki palgavõitlust enam ei suutnud oma peale võtta. Kõlbeliselt isoleerisid nad vabrikutöölise kõigist teistest rahvakihtidest. Veebruarirevolutsiooni aegu 1917 oli tööliste poolt kogu rahva sümpaatia. Kui aga töölisliikumist Vene imperialismi huvides hakati ärakasutama, pöördusid temast ära isegi need demokraatlikud kihid, kellel muidu vabrikutöölisega majanduslikke vastuolusid polnud.

KIHUTUS

Enamlaste kihutustööd võib kahes lauses kokku võtta: kõigi Eesti asjade põrmuni mahategemine ja Nõukogude Venemaa taevani ülistamine.

Eesti mahategemine jõuab enamlaste kihutuslehtedes kurioosumiteni, kus iga juhuslik õnnetus või tavaline kuritegu „valitseva korra paiseks" tembeldatakse. Kõige rohkem näritakse aga siiski Eesti suurtööstuse kallal.

Eesti pärandas Tallinna merekindluselt rea sõjatööstuse suurettevõtteid, mis peaasjalikult liitriikide rahadega olid ülesehitatud, seks, et Venemaad maailmasõjas võidule aidata. Sõja möödumisega kaotasid nad suurema jao oma elumõtest ning oleksid paratamatult likvideerimisele pidanud tulema, ükspuha, kas valitses Eesti või Vene võim, sest on ju selge, et ka Venemaa praegu enam ennesõjaaegseid sõjavarustuste plaane täita ei jõua ja kui ta seda ükskord jõuakski, õpetaks talle viimase maailmasõja kibe kogemus sõjatööstust piiridest kaugemale sisemaale viima.

Enamlaste eneste keskel tekkisid 1917/18 aastavahetusel ägedad vaidlused Tallinna sõjatööstuse pärast: Vene enamlased tahtsid seda evakueerida, kuna Eesti seltsimehed järsult vastu seisid, kuigi see vastuseis küll rohkem meeleavalduslik demagoogia kui tegelik poliitika oli.

(Järgneb)

Raamatuseeria Relva-SS ajaloost

Hugh Page Taylor and Roger James Bender, Uniforms, organizations and history of the WAFFEN-SS, 5 köide. R. James Bender Publishing, O.O. Box 23456, San Jose, Calif. 95153. USA. 256 lk.

ALFONS REBANE

HARALD RIIPALU

Hiljuti ilmus viies köide Hugh Page Taylori ja Roger James Benderi raamatuseeriast „Uniforms, organizations and history of the WAFFEN-SS", kus on vaadeldud 19. (läti) ja 20. (eesti) Relva-SS diviise. Eelmised raamatud on käsitlenud Relva-SS ajalugu selle asutamisest peale. Autorid alustasid oma ajaloolise raamatu seeriaga juba 1969, mil ilmus esimene köide. Sellest ajast peale on neil iga kahe-kolme aasta järel ilmunud uus köide.

Raamatu autorid elavad teine teisel mandril, Roger J. Bender Kalifornias ja Hugh P. Taylor Inglismaal. Nad on omale kaastöölisi leidnud mitmest maailmajaost, nende hulgas Henno Uus Ühendriikides ja Henry Rüütel Inglismaal.

Kogu raamatuseeria on huvipakkuv igale, kes ajaloost ja sõjateadusest lugu peab, kuna eriti viimane köide tohiks olla eesti soost ajalooaustajaile huvitav, selles on kaunis põhjalikult ka eesti soost sõjaväelastega II maailmasõjas tegeletud. Võiks öelda, et peaaegu kõik „saksa poole peal" võidelnud eesti sõdurid seal sees on, sest seal nimetatakse ka Idapataljone ja soomepoisse. Otseste üksuste kirjeldamise kõrval on antud põhjalik olukorraiseloomustus ja on selgitatud, mis olukord sõja ajal Eestis-Lätis valitses ning seda kaunis tõepäraselt.

Huvitav on selgitus, mille kohaselt Saksa riigiseaduse põhjal ei tohtinud ükski diviisikomandör saksa sõjaväes (ka Relva-SS-is) välismaalane olla, kuna diviisikomandöril olid kohtuniku õigused ja ta võis oma alluvaid eksimustekorral surma mõista. Kuna ta alluvad tihti võinuks ka sakslased olla, siis seda ei tohtinud seadus lubada, mistõttu kõik diviisiülemad olid alati riigisakslased, ka Eesti Diviisis. Isegi meie kol. A. Rebane oma kõrgeile aumärkidele vaatamata ei olnud kunagi Eesti Diviisi ülem, ega isegi mitte selle asetäitja. Vaadeldava raamatu järgi oli peale SS-Brigadenführer Franz Augsbergeri surma Oppelni kotist välja murdmisel uueks diviisiülemaks SS-Oberführer Berthold Maack, kes veel 20. aprillil 1945 ka kindraliks ülendati. Vahepeal olevat aga Augsbergeri kohuseid täitnud SS-Standartenführer Mützelfeldt, kes olevat olnud Augsbergeri all diviisi staabiülemaks.

Viienda köite 120-st leheküljest algab eestlastega tegelev osa ja läheb kuni 229 (incl.) leheküljeni. See on pikim osa, mis seni ühelegi SS-diviisile osaks on saanud. 20. Waffen-Grenadier-Division der SS oli Eesti Diviisi ametlik nimi saksa sõjaväe organisatsioonitabelis (26. maist 1944—8. maini 1945), enne on nimed olnud veidi erinevad.

Leegioni asutamine oli Hitleri poolt heaks kiidetud augustis 1942, värbamisega alustati 28. augustil samal aastal, mis oli Tallinna nõukogude vägede käest vabastamise aastapäevaks.

Raamatus antakse küllaltki ulatuslik (122—132 lk) taustapilt eestlaste ajaloole ja Eesti Vabariigile; eesti sõdurit iseseisvuseaja vormis esitab Alfons Rebane Eesti Vabariigi kapteni vormiriietuses. Kronoloogilises järjekorras kirjeldatakse metsavendade võitlusi Eestis ja Erna salka. Räägitakse Idapataljonist, kes Wehrmachti kuuevarrukail kandsid sini-must-valgeid vapimärke.

Eestis ei nimetatud, nagu hiljem Lätis, kõiki eestisoost võitlejaid üksusi ümber leegionideks. 1943. a. märtsi lõpul oli leegionis 37 eesti ohvitseri, 175 allohvitseri ja 757 sõdurit, kuid kuue kuu jooksul tõusis uue mobilisatsiooni tõttu meeste arv 6500-le.

5. maist 1943 kuulutati leegion brigaadiks, koosnedes kahest kolmepataljonilisest rügemendist. Teisele rügemendile toodi Eestist mehi juurde, samuti „rahvussakslasi" ja isegi venelasi. Ametlikuks nimeks anti 3. Estn. SS-Freiw. Brigade, rügemendid kandsid numbreid 42 ja 43, mis hiljem omakorda muudeti 45 ja 46-ks.

1943. a. oktoobris saadeti Eesti Brigaad rindele Narva alla. Vahepeal kuulutati Eestis uus mobilisatsioon ja ka 1925. a. mehed pidid end „meldima", kas tööle või leegioni ridades rindele saatmiseks. Leegioni valisid 3375.

Jaanuaris 1944 suurenes Brigaad veel kord ja nimetati ümber diviisiks. 24. jaanuari päevakäsuga sai üksus nimeks 20. Estn. SS-Freiwilliger-Grenadier-Division. Ka kolmas rügement pidi juurde formeeritama, võttes mõlema rügemendi kolmandad pataljonid ja nendega liites uusi mobiliseerituid. Aga selle asemel toodi Wehrmachtilt üle 659. ja 958. Idapataljonid.

Peatükis „Veebruar-September 1944, Narva front ja Eestist välja tõmbumine" kirjeldatakse võrdlemisi asjalikult ja sümpaatselt Diviisi saatmist Naveli alt Narva rindele ja sealseid võitlusi. Ka on mainitud prof. J. Uluotsa ja tema põrandaalune valitsus, Mäe mobilisatsioon ja Eesti Piirikaitserügemendid. Räägitakse Himmleri suurest huvist eesti sõdurite vastu, kes nägi ette mitmesuguseid täiendusi ja muudatusi Eesti Diviisile. Aga venelased jõudsid ette ja Himmleri plaanitsetud Eesti Korpusest ei tulnud midagi välja, see eksisteeris ennegi teisel pool rindejoont.

1944. a. maikuul muudeti SS-üksuste nimetused „Freiwilliger" sõna kadus mitte-germaani üksuste nimedest ja selle asemele võeti sõna „Waffen"; samuti kadus „Legions" ja siingi asendati see sõnaga „Waffen".

Viimased võitlused Eestis on detailselt vaadeldud, kuni üksuste Eestist taandumiseni. Lõppu on võetud tagasitulnud soomepoisid, kirjeldatakse liikumise ajalugu ja Eestisse tagasi pöördumist, kui sakslane neile kui „sõjajooksikuile" andis amnestia. JR200 I pataljon nimetati ümber 46. Relva-SS rügemendi III pataljoniks ja saadeti Tartu rindele; II pataljon viidi Kehrasse, osa noori ohvitsere Kloogale, teised Narva rindele III Germania soomuskorpuse peakorteri käsutusse.

Viimaseks osaks on sõjatee Saksamaal, Neuhammeri laagripäevad, võitlused Tshehhis ja mujal. Teatud episood näitab segadust Hitleri peakorteris, kus Hitler olevat Eesti Diviisi kohta öelnud, et nad polevat midagi väärt, kuna nad olevat venelaste rünnaku ees laiali jooksnud. Kui hiljem õiendus kohale jõudis, et otse ümberpöördult olid eestlased ainsad olnud, kes rinnet pidasid, olevat Hitler diviisiülemale Augsbergile veel posthuumselt Rüütliristi andnud, kuna Rebane oli saanud „tammelehed". Aga millegi pärast seisvat saksa ürikuis ikka veel, et „eestlased olevat laiali jooksnud" ja neist polevat enam võitlejaid olnud. Raamatus ei ole sõnagi Eesti Diviisi relvade üleandmisest tshehhidele, kes eestlasi siis tapma hakkasid, vangi panid ja lõpuks venelastele välja andsid.

Viimased raamatu leheküljed kirjeldavad veel kord kõiki üksusi, kes 20. Relva-SS-Diviisi juurde kuulusid. Samuti on üsna rohkesti fotosid, mis omakorda täiendavad teksti. On märgitud, et Eesti Diviisi tugevus 15. septembril 1944 oli 439 ohvitseri, 1978 allohvitseri ja 12.965 reavõitlejat, sinna hulka kuulunud ka 566 venelasest Hilfwillige't.

Raamatus on hulgaliselt eksitusi ja vigu, mis paratamatult sellise raamatu koostamisel johtuvad. Igas köites, peale esimese, on antud ruumi eelmiste köidete täiendamiseks ja parandamiseks, mida sellise raamatu lugemine meelde tuletab. Raamat on üksikasjalik ja ulatuslik eesti meeste sõjateekonna kirjeldus, esimene ja suurem sellesarnane, mis meil nüüd võõraste poolt koostatuna olemas ja jätab võitlustest objektiivse pildi, milles eesti meeste võitluse siht — Eesti vabadus — esile tuuakse.

Arvi Tinits

KUI TE JOOTE, ÄRGE JUHTIGE AUTOT.

Mis on röster? küsib venelane

MOSKVA — Röster on lihtne, suurepärane vahend päevavanuse leiva maitsekamaks tegemiseks, aga see aparaat on tundmatu keskmisele nõukogude elanikule, kirjutas N. Liidu nädalaleht „Nedelja".

„On olemas suhteliselt lihtne ja odav meetod, mille tõttu kõik leib majapidamises kuni viimase raasuni süüakse", kirjutas Juri Makarov Kiievist lugejakirjas ajalehele.

„See vahend on röster, mis kahjuks on väga vähe kättesaadav meie maal. See vahend võimaldab mõnuga süüa eilset ja isegi vanemat leiba", kirjutab ta, ja lisab siis selgituseks:

„Just kuumenda see üles ja pruunista leib, pane siis võid, moosi, mett või misiial sellele ja usu mind, see on maitsev! Aga röstereid tehakse siinsel maal ainult V.I. Lenini vabrikus Beltsis (Moldaavias)."

Selle lugejakirja peale saatis „Nedelja" ühe oma reporteri niisugust asja uurima, mida nimetatakse rösteriks ja on veel tundamata ka N. Liidu pealinnas, kuna mitte üheski Moskva äris ei leidunud ainsatki ja reporterile anti ülesandeks selgitada, miks selline lihtne vahend on sellesarnane haruldus.

Reporter Boris Banchevski läks Lenini vabrikusse Beltsis, kus ta sai teada, et röstereid on seal valmistatud juba aastast 1967 alates. Probleem on, et maal kus on 270 miljonit inimest, ainus vabrik suudab valmistada aastas vähem kui 10.000. Tänavune produktsioon on erakordselt suur, juba saavat 30.000 riigi elanikku sellise riistapuu.

Kuna nõudmine on väike, siis N. Liidu kaubandusminister ei ole rösterit pannud üleliiduliselt levitavate kaupade nimekirja. Lenini vabrik Moldaavias ei kuuluta ega tee reklaami oma toodangule. Banchevski märkis ka, et pole olemas mingit vajadust reklameerida kaupa, mida nii vähe valmistatakse.

Reporter küsis tosinalt Moskvas asuvalt sõbralt, kas nad ostaksid rösteri kui see oleks saadaval ja igaüks neist, kes on kaua saanud selleta hakkama, olid ka nüüd üksköiksed uue tehnoloogilise ime vastu.

Banchevski ütles, et vastumeelsus uue köögiriista vastu meenutab talle päevi, kui esimesed bussid hakkasid liikuma Kishinevis, Moldaavia pealinnas, kus inimesed ei läinud bussile, kuna nad olid harjunud jalgsi käima.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

Toimetaja H. Oja kodune
tel. 481-5316

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

üks toll ühel veerul $4.25
esiküljel ..... $5.—
tagaküljel $4.50

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832

Väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

* Kes uskujat ümber veenda tahab, ärgu mõnitagu seda, mida too usub, vaid äratagu selle vastu tõsist huvi, nii et ta mõtlema hakkaks.

Valton

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 14. detsembril 1982 — Tuesday, December 14, 1982

Boris Tesnov 70-aastane

Meie traditsiooniliste ürituste kõrval on Vancouveri eestlastele meeldivamaks kooskäimise võimaluseks sünnipäevade pühitsemine. Äsja tähistas oma 70-aastast juubelisünnipäeva Boris Tesnov.

Boris Tesnov sündis 16. novembril 1912. aastal Pärnus Valdorfi vabriku ametniku pojana. Sealt siirdus Tesnovite pere Tallinna, kust rändasid 1917. aastal Venemaale. Aastal 1921 opteerusid Tesnovid tagasi Eestisse.

Boris on õppinud Tartu ülikoolis õigusteadust, kuid õpinguid tuli katkestada II Maailmasõja tõttu. Abiellus 1943. aastal Olga Krug'iga ja põgenes 1944. aastal väikesel purjekal koos 300 põgenikuga Rootsi. Rootsis õppis kirjateel ehitustehnilist joonestust Eesti Komitee juures ja tegi läbi Göteborgi Tehnilise Instituudi a. 1947—48. Sealt viisid õpingud edasi Chalmers Tehnikaülikooli, kus sooritas edukalt eksamid vesivarustuse ja roiskveekanalisatsiooni alal. Saabus Vancouverisse 1954. aastal ja leidis töökoha Vancouveri linnavalitsuses Vesivarustuse ja kanalisatsiooni osakonnas, kus töötas kuni erruminekuni aastal 1978. Vahepeal sooritas ka inseneri kutseõiguste eksamid. Akadeemiliselt kuulub korp. Tartuensisesse.

Pikaajalise õppimise ja kutsetöö kõrval on B. Tesnov harrastanud sporti ja olnud ajalehtede kirjasaatja. Oli Pärnumaa meister poksis ja ping-pongis. Samuti on ta organiseerinud turniire ja võistlusi. Huvialaks on tal keelte õppimine; ta on praegu kaheksanda keele õppimise juures.

Vancouveris on Boris olnud aktiivne mitmel rindel. On olnud Vancouveri Peetri koguduse majandussekretär 5 aastat, laulukooris 2 aastat. Kõige silmapaistvamaks osutus B. Tesnovi eestvedamisel EOLL-i XIII Lääneranniku Eesti Päevad Vancouveris, mis tõi sellesse linna rekordarvu osavõtjaid nii Kanada kui ka USA paljudest keskustest. Sellele suursaavutusele oli loomulikuks tagajärjeks, et usaldati Esto-80 Vancouveri esindus Borisele. Siit algas ka allakirjutanu koostöö juubilariga. Selles kapatsiteedis läks B. Tesnov ajalukku järgmiste Eesti Päevade asupaiga otsustamisel nii Stokholmi ülemaailmsete Esto-komiteede koosolekul, kui ka Vancouverisse toodud Esto-84 asukoha valimisele kaasarääkimise võimalusel kategoorilise Vancouveri, kui ESTO-84 korraldaja linna vastu. Borise kaine mõtlemine ja olukordade ning ühiskonna põhjalik tundmine ei lasknud teda mõjutada enamuse emotsioonidest. Selle assmel reageeris B. Tesnov hoopis Eesti Liit Kanadas juhatuse lääneprovintside vahendaja üleskutsele väga positiivselt ning asus koheselt kaastööliste võrgu loomisele „Eestlased Kanadas" jätkuteose jaoks.

Boris on küll agaralt osa võtnud Vancouveri seltskondlikust tegevusest, kuid tema südamel on alati olnud eesti rahva tervik. Ta ei tunnista kitsarinnalist kolkapatriotismi, mis kipub maad võtma igal pool Kanadas, ka eestlaste hulgas. Teda ei häiri see nn. separatistide „punane lõhkumismaania", mis lõhestab meie asukohamaad ja ka meie ühiskonda. Ta töötab kindlameelselt eesti rahva terviku huvides. Sellises vaimus on Boris Tesnov ulatanud ka „majanduslikud käed" nii eesti keskorganisatsioonidele kui ka ettevõtmistele, millest on kasu kogu rahvale. Tema suur annetus dr. Võõbuse ajalooraamatu 9. köite trükkimiseks räägib juba iseenesest, et tegemist on ühe suuremeelse eesti ühiskonna tegelasega, kelle kõrval seisab tõeline leedi, ta abikaasa Olga.

Andku Jumal Sulle veel palju töörõõmsaid aastaid meie kannatava rahva hüvanguks tegutsemisel.

Vally Johanson

Hiina saatis koerad ja rotid maailmaruumi

PEKING — Hiina saatis kaks koera, mõned rotid ja mõned puuviljakärbsed maailmaruumi ettevalmistusena võimalikele järgnevaile inimestega sõitudele, ütlesid USA astronaudid Jack Lousma ja Chares Fullerton, kes kohtusid hiina maailmaruumi spetsialistidega. Neistki olevat koerad, rotid ja kärbsed olnud ainult madalamaorbiidilistel sõitudel.

Venelaste uued karistusrünnakud Afganistanis

ISLAMABAD — N. Liidu ja Afganistani üksused ründasid tankide toetusel, surmates 13 külaelanikku, arreteerisid 10 ja rüüstasid külasid partisanide vastu tehtud operatsiooni ajal. Afganistani idaosas. Sõdurid teostasid läbiotsimisi ja hävitusi paljudes külades, mida peeti partisanide toetuskeskusteks. Partisanide juhi Mira Jani küla põletati maha.

EKKT 27. aastanäitus

EKKT aastanäitused on 27 aasta jooksul olnud ühed püsivamad sündmused meie kunstilises tegevuses. Esinejate nimed on ainult vähesel määral varieerunud, nad on olnud kutselise kompetentsi tasemel kas kunstilise hariduse või mitmete aastate praktika ja eneseareenduse tagapõhjaga. Kuna EKKT tegevus on peamiselt suunatud eesti publikule, siis on organisatsiooni säilimise huvides ka lehekommentaarid olnud positiivselt analüüsivad, mitte negatiivselt kriitilised.

Käesoleval näitusel ei saa siiski mööda minna kahest tõsisest tähelepanekust. Esimeseks on esinejad vananev kunstnike grupp. Selleks tähelepanekuks ei ole tarvis tunda isikuid, vaid kunstiteosed ise annavad selge pildi kunstnikest.

Teiseks on juba mitmete aastate jooksul näitust külastades olnud tunne, et näen sama näitust üle ja üle. Ei ole leidnud loomingulist otsingut, uut nägemissuunda, elavat emotsiooni.

Loomulikult on hulgas ka erandeid. Siinkohal peaks selgitama „uue otsingu" tähendust loomingus. See ei tähenda mitte, et kunstnik peaks hüplema eristiilide, laadide, tehnikate ja ainestike muutmises. Kunstnik ei pea ka mitte muutma oma koloriidikõla ega isikliku väljenduse käekirja. Isiklik, äratuntav karakteristika on tugevus, millele peab kaasuma elav tunnetus ja tehniline oskus elamuse kirjelamisel, ja see elamus peab olema uus.

EKKT juhatus peaks kiirelt kutsuma meie noori kunstnikke näitusest osa võtma ja ühinema, et organisatsioon säiliks ning näituste sisu tiheneks. Järgnevad on tähelepanekud näituselt.

Ants Vomm on andekas ja võimeline kunstnik nii maalis kui ka skulptuuris. „Kapten Arvi Tinits'a" massiivne rindportree on hästi maalitud karakterikirjeldus tugeva isiksusega inimesest, samuti on korrektselt modelleeritud Bill Underwoodi pronksiimitatsioonis pea. Siis, püüdes vabaneda Tinitsa ja Wonderwoodi portreede detailikontrollist, maalib Vomm soutinelikus spontaansuses värvirikkas ekspressiivsuses „Ema" ja „Herbie" portreed. Mõlemal juhul rikkalt maalitud figuuride otsas on nõrgalt teostatud pead. „Ema" puhul koguni karikatuurne ja läbi töötamata.

Jaan Miljani maalides on alati peidetud kerge müstilisusega sümbolism. Mai Järve on usutava isikupärasusega, otsides nn. naiivses laadis stiliseerides vormi ja värvi kõlasid. M. Järve on küll see, kes pakub igal näitusel midagi erinevat, kuigi on samal ajal omas laadis äratuntav. Joh. Tanner on uus nimi esinemas, — ja kas ei ole tema maalide koloriidi kõlad mitte ühed huvitavamad näitusel. Ervin Milveki maastiku nägemused on dramaatilised, aga kõikidest väljenduselementidest vist kõige tõeelamuslikumad kogu näitusel.

Helmi Herman on maitse ja intelligentsiga kunstnik ning otsija mitmesugustes stiilides. Tiiu Kadak on puhta tehnikaga ja korranõudlik kompetentne lillekirjeldaja. Kai Käärid jätab tihti mulje, et kunst on mäng kergete illusioonidega, kuid „Peggy's Cove" on tõsine resultaat. Leida Laanepi maalid on alati läbitöötatud vormi analüüsid. Eduard Lillepõllu „Igatsus" on pehmelt modelleeritud puureljeef, kus on ärakasutatud puukiudude peen tekstuur. Joann Saarniidu maalid näitavad suurt pintsliviilumust, kuid on elamusteta maalitud. Benita Vomm maalib alati südame ja hingega. „Öö troopikas" on huviäratav ebamäärase põnevusega.

Eriosana näitusel on 16-st tööst koosnev valik möödunud aastal lahkunud kauaaegse EKKT liikme Eric Pehapi loomingust mitmesugustes tehnikais aastaist 1964—1978. Pehap oli tugev ning täiesti loomingule pühendunud kunstnik, kes valdas nii maali kui ka graafilisi tehnikaid ning võis võrdvõimeliselt töötada mõlema käega. Pehapi koloriit on intensiivne, tihti sinipunase kontrastiline ja tugevatele stiliseeritud vormidele ehitatud. Kompositsioon on Pehapil alati olnud tugev külg nii maalis kui ka graafias. Tema graafilises loomingus on rõhk heal joonistusoskusel, millele kaasub põhjalik graafiliste tehnikate tundmine.

Allakirjutanu loodab, et suuremaarvauline ja paremini korraldatud mälestusnäitus Eric Pehapi loomingust peaks varsti teoks saama.

ABEL LEE

EKKT XXVII aastanäituse avamisel oli kohal ka Ants Vommi skulptuuri originaalne kuju. Pildil vasakult W. Underwood, tema büst ja kunstnik Ants Vomm. Foto: Vaba Eestlane

Rakenduskunstniku kõrvalharu

Arne Roosman vestleb oma kujutavkunstilisest loomingust ja eelolevast müüginäitusest

Üheks meie tänavuseks tüpograafiliselt kaunimini kujundatud raamatuks on Ilmar Külveti „Näitemänguraamat". Möödunud aastase soome-ugri sümpoosiumi plakat oma maitseka värvitooniga ja eesti sõlemotiiviga sidus oma iluga. Nende kahe, mis alles lähedaselt meeles, kunstiliseks kujundajaks on Arne Roosman, eesti kunstniku Axel Roosmani poeg.

Arne Roosmanil on käesoleva nädala lõpul ees reisivisandite ja akvarellide müüginäitus „Tallinn '82", reisimuljeid Tallinna vanalinnast.

A. Roosman on tegelikult rakenduskunstnik, kes töötab tööstusliku litograafia alal plakatite, trükitööde ja raamatute kujundamisel.

Üheks osaks on raamatute kujundus, kus juba nimetatud I. Külveti raamatu kõrval leidis Kanada kultuurielus tähelepanu Tom Tomsoni raamat,

kus trükkimisel oli tema hooleks värvikontroll, mis oli nii silmapaistvalt hästi tehtud, et ta sai selle eest erilise tunnustuse.

Küsides tema tegevust kujutavkunsti alal, ütleb ta naeratades, et see on perekonnaviga, kõik lapsed maast-madalast peale harrastasid isa eeskujul joonistamist. Rakenduskunsti kõrval on kujutavkunst olnud peamiselt siiski harrastusliiniks. Maastikumaalid on mõnetise abstraktse efektiga, aga on siiski tegelikult looduse küljes kinni; ainult õlis muutuvad need mahlakaks. Aga tal on suvistel väljasõitudel alati kaasas olnud värvid ja pintslid ning neid kasutanud muljete jäädvustamisel.

Jõudes eesoleva näituse juurde, seletab ta, et need on akvarellid ja tushijoonistused, mis on kohapeal tehtud skitside ja diapositiivide järgi hiljem tehtud, kui ta hakkas mõtlema, et need Tallinna vanalinna kõrvutamatud vaated võiksid ka teisi huvitada.

Vana Tallinn on ilus keskaegne linn võrreldamatu teiste samasugustega mujal Euroopa maades. Vana Tallinn on nagu ilus naine, ükskõik kellega abielus olles, jääb siiski ilusaks.

Kui neid skitse ja diapositiive sai viimistletud, siis tuligi mõte neid akvarellidena ja koloreeritud tushijoonistustena näituseks korraldada. Tagasihoidlikuna ja vältides enese tööde kunstiks nimetamist, määritles ta sündmuse müüginäituseks. Kogusummas on väljapanekul 20—30 tööd ja ta kodune stuudio on neid täis. Ta iseloomustab oma töid segatehnilisteks.

Nii on nn. müüginäitus ühe kõrgekvaliteediga rakenduskunstniku kõrvalliiini töödest.

Oma pealiinil töötab ta praegu ühele kirjastusele tüpograafilise kujundajana ja peab raamatuala väga huvitavaks.

Samuti on käsil suure siseseina dekoreerimine ja mitmeid muid projekte, kus on kujutavkunstilist seotud rakenduskunstilisega.

Stuudionäitus on nädalalõpul, laupäeval ja pühapäeval koduateljees, 8 Wascana Ave. (Queen St. E. ja River St. lähedal).

Sündmuste kalender

Reedel, 17. dets. kell 8 õ. Tartu College'is AK korraldusel Capricornus-jõulupuu.

Laupäeval, 18. dets. kell 1 p.—8 õ. ja pühapäeval, 19. dets. kell 1 p.—6 õ. 8 Wascana Ave. (koduateljees) Arne Roosmani akvarellide müüginäitus „Tallinn '82".

Pühapäeval, 19. detsembril kell 1 p. Vana Andrese kirikus jõulukontsert, Norman Reintamm — orel.

Reedel, 31. detsembril kell 7 õ. Inn on the Park hotellis TE Meeskoori aastavahetuse-ball.

Reedel, 31. detsembril kell 7.30 Eesti Majas A/S E. Maja Torontos uusaasta vastuvõtu-ball.

46 ohvrit Tshiili lennuõnnetusel

SANTIAGO — Kõik 46 inimest ühel Tshiili reisilennukil said surma, kui see tegi avarii La Serena lennuväljale maandumisel. Aeronor F-27 lennuk oli teel Santiagost La Serenasse, tormas vastu mäe külge ja süttis põlema umbes 1,5 km kaugusel lennuväljast. Lennuõnnetuse oli põhjustanud suits, mis blokeeris piloodi nägemisulatuse. Suitsu tekitasid treenivad lennu-tuletõrjujad.

wintario

9. detsembril peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 649503, $10.000 — 773725 ja 723221, $1000 — 57658, $100 — 7915, $10 — 786, $50 segijärjekorras numbrid — 043896 ja tasuta piletiraamatu — 17. Lumepalli auhind $300.000 langes piletile A650923, neli lohutusauhinda teistes seeriates $10.000.

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM

Chev Olds Limited

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS

Müük ja rentimine

Tel. 291-5054, kodus 423-5716

THE FINNISH PLACE

TORONTO

THE FINNISH PLACE

5463 Yonge St. Willowdale — Finchi lähedal

Telefon 222-7575

JÕULUD ON LÄHEDAL! Kui lähete tegema jõuluoste, siis külastage esimeseks meid.

Meil on kvaliteetsed kaubad. ★ MADE IN FINLAND ★

Klaaskaubad, ehted, küünlad, küünlajalad, laudlinad, servietid, heliplaadid, jõuludekratsioonid, mänguasjad jm.

IGASUGUSEID DELIKATESSE JA PAGARI SAADUSI

Tellimised jõulusingile, -vorstile ja muule anda varakult

Avatud alates 6. dets. iga päev 9–9, laup. 9–5, jõululaup. 8–2.

PARIM JÕULUKINK

TELLIMISE KUPONG:

Nimi .....

Aadress .....

.....

Palun saata jõulukingina VABA EESTLANE 1 aastaks / ½ aastaks / 3 kuuks

Lisan $ ..... Hinnad lk. 3

Tellija nimi ja aadress:

.....

.....

.....

Suur Saagpakk jõudis kodumaale

Yale'i ülikooli kirjastusel ilmunud Paul Saagpaku suur „Eesti-Inglise sõnaraamat" on kodumaale jõudnud, kus see tähelepandav teos on positiivset hindamist leidnud sealsete teadlaste hulgas. On teada, et kahel juhul lubas toll selle raamatu Eestisse viia.